

Mas tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XV./STEVILKA 12

CELOVEC, DNE 21. MARCA 1963

CENA 2.— ŠILINGA

Zopet so se oglasili

Od šovinističnih organizacij podprta in organizirana gonja minulih let proti obveznemu dvojezičnemu pouku na južno-koroških ljudskih šolah se je v zadnjem času pojavila tudi v nekaterih pretežno hrvaških krajih na Gradiščanskem. Ta akcija, ki se je porodila iz mržnje polnega nacionalističnega mišljenja, katero je že v minulem stoletju preprečilo nastanek druge in večje Švice v Srednji Evropi in je nedavno po nacizmu žalostnega spomina puščala vso Evropo, je na Koroškem uspešna. In človek bi mislil, da se bodo zli duhovi v deželi pomirili! A ne — kot doslej rovanijo po Heimatdienstu in Südmarki in celo z moralno podporo itako imenovanih demokratičnih in krščanskih časopisov nemoteno napreje! Na Gradiščanskem doslej niso uspeli in Hrvati imajo tam po večini v ljudskih šolah obvezni pouk še vedno tudi v materinščini. V tej zvezi prišajajo »Hrvaške novine«, glasilo gradiščanskih Hrvatov, pod naslovom »Zopet so se oglasili...« uvodnik, v katerem razpravljajo o dvojezični vlogi večinskega tiska o manjšinskem vprašanju, in v katerem bemo med drugim sledeče:

»Že večkrat smo mogli v našem listu ugotoviti, da imamo Hrvati kot avstrijska manjšina tudi med nemško govorečo večino mnogo prijateljev. Posebno se med njimi odlikuje časopis »Die Österreichische Nation«. Drugače pa razpravljajo avstrijski časopisi — a to na žalost po večini — o problemih naše manjšine v glavnem samo tedaj, kadar ne gre za naše dobro. Tako je pred kratkim nekli dunajski list objavil članek, ki v obliki senzacionalne vesti seznanja svet z nekimi težavami pri pouku na dvojezičnih šolah na Gradiščanskem. Čeprav se list v omenjenem članku sklicuje na one člene zakona, ki garantirajo hrvaški manjšini na Gradiščanskem pouk na ljudskih šolah v materinščini, vendar med vrstami čitamo odkrito zadržanost zaradi teh težav v nekaterih naših vaseh. Delno se poslužujejo tudi tendencioznih informacij, ki ne odgovarjajo resnici.

»Hrvaškim novinam« se zaradi takšnega zadržanja naših »prijateljev« zdi potrebna ugotovitev, da mora v takoiimenovanem »Rechtsstaate«, za kakršnega se Avstrija smatra, zakon ostati zakon, in da so dolžni vsi ta zakon spoštovati. Slabo bi bilo za javno moralo, če bi se zakoni in svečane obljube respektirale samo tedaj, kadar koristijo temu ali drugemu.

Poznana je borba avstrijske manjšine na Južnem Tirolskem za njen narodni obstoj. Znano je tudi to, da ima tudi ta manjšina, kakor tudi vsaka druga, težave s svojimi lastnimi renegati in »prijatelji«! In če je to danes kak avstrijski list pisal o njih, potem vedno v tonu največjega prepira. Pri nas pa je narobe. Nikoli se ne piše v tonu priznanja o naših številnih idealistih, ki se kot dobri Avstrijci samo na temlju prava in postave borijo za najprimativnejše človeške pravice, temveč se, nasprotno, daje moralna pomoč renegatom, ki sami blatijo svoje gnezdo in gazijo čast svojega naroda in hrvaško mater.

Vprašamo se, zakaj neki krogi, ki drugače ne morejo dovolj nabhvaliti svojega patriotizma, direktno ali indirektno napadajo nas Hrvate — manjšino, ki so ji ne samo enkrat iz najkompetentnejših ust prišli predikati »najboljšeje manjšine«. Vprašamo prav one kroge, če jim je hvaležno, kdaj koli škodilo in če jim je na tem, da iz lojalne manjšine naredijo mlačne renegate?

Stavimo svoje upanje v poštenost in moralno onih številnih Avstrijcev, ki se zavajajo stare in častne tradicije in svoje vloge v sredini Evrope, ki so prav po svojem

Slovenci na italijanskih državnozborskih volitvah

Roik, v katerem so se stranke ali skupine strank, ki se nameravajo udeležiti volitev za novo italijansko poslansko zbornico in novi senat, smele vlagati pri pristojnem uradu posameznih volilnih okrožij, je potekel. Na Tržaškem so slovenske politične organizacije, ki so že skupno nastopile pri lanskoletnih občinskih volitvah v tržaški občini, sklenile udeležiti se tudi bližnjih državnozborskih volitev. Zato so pred-

ložile svojo listo, katere znak sta tudi tokrat lipova vejica in helebarda z napisom »Skupna slovenska lista« v slovenskem in italijanskem jeziku.

Gre vsekakor za važen sklep v politični zgodovini tržaških in sploh vseh zamejskih Slovencev, saj se po drugi svetovni vojni prvič dogaja, da na volitvah v italijanski parlament nastopa tudi slovenska lista.

Odločitev je edina v skladu z glavnimi

načeli programa, za katerega so se sporazumele Slovenske politične organizacije na Tržaškem. Kajti edino slovensko politično predstavništvo more biti tisti činitelj, ki v demokratično urejeni državi omogoča, da narodna manjšina izpriča svoj obstoj in kot posebna jezikovna skupina sodeluje pri javni upravi, se pravi, da v določeni meri sama odloča o lastni usodi. Če to splošno velja za pripadnike večinskega naroda, velja tembolj za narodno manjšino, ki se more samo s pomočjo lastnega političnega predstavništva vključiti v demokratično igrro političnih sil v državi. Odpovedati se lastnemu političnemu predstavništvu pomeni, odreči se atributu narodnosti in ponižati narodno manjšino na stopnjo folklorne skupine.

Prva posledica tega nastopa bo, da bodo Slovenci dokazali svojo prisotnost in da se bo nadaljeval proces združevanja slovenskih sil okrog enotnega političnega predstavništva.

Kandidirali bodo: zdravnik dr. Milan Starc, prof. dr. Alojz Režula, trgovec Josip Terčon ter inž. Milan Sosič.

Podtalni boji za rakete

Pred nekaj dnevi so v Švici prijeli dva agenta, ki sta skušala ugrabiti nemškega raketnega strokovnjaka dr. Hansa Kleinwächterja, ki je delal za Arabsko republiko. Švicarska policija je izjavila, da gre za avstrijskega in izraelskega državljana. Medtem so postala znana imena roparjev raketnih strokovnjakov: Avstrijec je menda mednarodno znani profesor dr. Otto Franz Joklik, ki je strokovnjak za radiologijo in si je pridobil več akademskih gradov in odlikovanj.

Nemški učenjak dr. Hans Kleinwächter, nekdanji sodelavec raketnega strokovnjaka profesorja Sängerja, je po naročilu obrambnega ministrstva Združenih arabskih republik raziskoval elektronski rakete-vodilni sistem. 20. februarja sta ga neznanca storila skušala izveči pri Lörachu iz njegovega voza. Ko jima ni upelo, sta pobegnili. Ko pa sta 2. marca svoj napad ponovila, ju je pri tem zalotila švicarska policija in ju zaprla.

Joklik je do konca 1962 razvijal kobaltno bombo za egiptovske rakete. Pri tem je zvedel, da porablja Egipt omenjene smrtonosne rakete za boj proti Izraelu, na kar se je javil pri izraelskih mestih v Zahodni Nemčiji in zapustil svoj delokrog. Obenem pa je skušal na nekem sestanku v Baslu pregovoriti tudi še druge raketne strokov-

njake, naj ne delajo več za Egipt. Vendar je bila o sestanku in o zadevi baže že obveščena švicarska policija.

Podtalni boji za raketne strokovnjake, ki delajo deloma za Egipt deloma za Izrael, zajema vedno širše kroge. Švicarski pravosodni minister Ludwig von Moss je ob aretaciji avstrijskega profesorja dr. Joklika izjavil, da gre v boju za raketne strokovnjake za razširjeni »upor«, ki je zajel polducata zahodnoevropskih držav in tudi Veliko Britanijo.

OAS-ovci potrebujejo denar

Francoska policija je zabeležila dva izredno drzna bančna rop, oba izvedena skoraj hkrati in ki ju je treba pripisati OASovskim teroristom.

Prvega so doslej neznani zločinci izvršili v mestu Beaune v Burgundiji, kjer so iz tamkajšnje podružnice banke »Crédit Lyonnais« odnesli nič manj kot 10 milijonov frankov. V banko so tatovi vdrl s pomočjo kislikovega plamena, vendar jim s to tehniko ni uspelo odpreti vrat same zakladnice: vanjo so premeteni zločinci prišli tako, da so kratko malto predrli strop nad njo, pobrali v blagajnah ves denar, niso pa

se niti dotaknili drugih dragocenosti in nakita, katerega vrednost je bila še nepriemno večja kot vrednost samega denarja.

Oasovci so bili tudi tisti, ki so istega dne v Parizu izropali znanega pariškega industrialca in denarnega mogotca Luciana Israela. Rop je bil izvršen premišljeno in tehnično neoporečen. Izvršila ga je skupina treh oasovcev, od katerih sta se dva preoblekla v policijske uniforme, tretji pa se je izdal za detektiva. Tako oblečeni so pretekli petek ob 6.30 zjutraj potrkali pri vratih hiše, v kateri stanuje omenjeni industrialec z ženo in služabniki. Vratniki so pojasnili, da iščejo zločinca, ki so ga malto prej videli vstopiti v to hišo; (Konec na 8. strani)

KRATKE VESTI

Mnogo razburjenja je bilo v Barceloni na nekem živahnem urgu. 62-letni José Camps Carliga in 64-letni Juan Mage sta se spila zaradi 15 pezet (okoli 8.— šilingov). Besedni dvoboj se je sprevrgel v pretep. Nenadoma pa sta stara bojoviteža pograbila za pištole in se začela po vzorcu divje ga zločoda obstrlejevati — v presenečenje mimoidoških, ki so si kar najhitreje poiskali knjižje. Juan Mage je odnesel zelo nevarne rane in dvomijo, če bo ostal živ, njegov nasprotnik pa je romal za zapahne.

Sovjetska agencija »Tass« je med vrsticami opomnila avstrijsko vlado, naj preneha s prizadevanji za pridružitve k SETU, ker bi to predstavljalo kršitev njene nevtralnosti. — Avstrijska vlada je odgovorila,

položaju predestinirani most med Vzhodom in Zápdom.

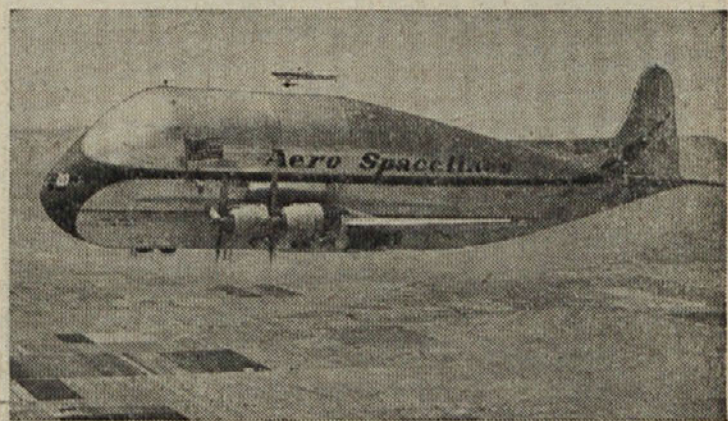
K vprašanju vrednosti hrvaškega jezika ponavljamo samo to, kar smo že mnogokrat naglasili, namreč da je treba priznati vrednost obvladavanja več jezikov ne samo v naši deželi, temveč da je to v vsem svetu priznano dejstvo. Ravno za našo domovino na meji med Vzhodom in Zápdom je velikega pomena in bo ostalo tudi v bodočnosti, če bo imela ljudi, ki bodo obvladali čim več jezikov. Prav tako drži dejstvo, da niti en hrvaški nadarjeni otrok ni niti najmanj tipljel zaradi znanja hrvaškega jezika, vedno mu je znanje jezika prišlo prav. Za to trditev imamo med našimi ljudmi dovolj živih prič.

da pristop k SETU v obliki kot si jo želi Avstrija, ni v ničemer zadeva avstrijske nevtralnosti. Sicer pa je Avstrija ne samo nevtralna, ampak tudi suverena država, ki ima pravico sama odločati o tem in ne sprejema direktiv od nikogar.

Brazilski zunanji minister Hermes Lima je sprejel jugoslovanskega veleposlanika Manijana Banišića. Brazilski minister in jugoslovanski veleposlanik sta se pogovarjala o vprašanjih, ki zanimajo Brazilijo in Jugoslavijo.

Podpredsednik ljudskega odbora Beograda Milič Bugarič je priredil sprejem ob desetem festivalu jugoslovanskega dokumentarnega in kratkometražnega filma, ki se je pričel v dvorani doma sindikatov. Na sprejemu so bili avtorji, ki so jih določili za ta festival, tuji gostje ter večje številko kulturnih in javnih delavcev Beograda.

„Leteči kit“, ki ga vidite na sliki, bo v bodoče prevažal dele za vesoljske ladje in raketne stopnje, ki so preveliki za transport po cesti ali železnici. Za nakladanje in razkladanje se letalo v sredini montira narazen. Doslej so prevažali raketne dele iz delavnic na startna mesta največ po vodi.

Politični teden

Po svetu . . .

POTA K ARABSKI ENOTNOSTI

Mesec po državnem udaru v Iraku je prišla na vrsto Sirija. Odkar je minila druga svetovna vojna, je osmi državni udar v Siriji pometel vlado v Damasku. Dne 8. marca je »Narodni revolucionarski svet« izvršil uporni udarec. Strmoglavljeni ministrski predsednik je zbežal v turško poslaništvo.

Sosednji Irak ter Egipt sta revolucionarnemu gibanju takoj ponudila svojo pomoč, vendar je Sirija mogla izjaviti, da obvlada položaj. Za novega vrhovnega poveljnika sirske vojske je bil imenovan general Luei El-Atassi, za generalnega predsednika Štaba pa Mohamed Suid El-Hariri. Novi ministrski predsednik je postal Salah Eddin Bitar, ki je bil že pred združitvijo dežele z Egiptom k Združenim arabskim republikam zunanj minister. Vse vodilne moči revolucije pripadajo socialistični stranki, ki je — točno mesec prej — organizirala državni udar v Iraku. Ni nobena skrivnost, da so novi vladarji Sirije prijatelji egiptskega predsednika Nasserja.

Zdi se, da sodelovanje z Arabijo ni botrovalo samo pri revoluciji v Siriji, temveč tudi pri oni v Jemenu in Iraku. Gotovo je predsednik Nasser v tej smeri vedno spet netil ogenj nevolje nad obstajajočo vlado, vendar je težnja po arabski enotnosti iz leta v leto postajala močnejša. Zdaj je tako močna, da vprašanja življenjskega standarda ne igrajo nobene vloge več, vsekakor ne vloge, kot jo igrajo v naših krajih. Revolucije proti arabskim kraljem so bile svoj čas nacionalistične — v smislu Velike Arabije —, vendar so bile pogojene tudi v socialnem stanju; upori proti slabemu razmerju med pretirano bogato zgornjo plastjo in ubogo paro na cesti. Zaključna revolucija v Siriji in tudi v Iraku pa nosi druge poteze. Kajti meščansko-liberalni vladi El Azema je dejansko uspelo na podlagi svobodnega gospodarstva ukrotiti revščino v deželi in zaščitati pomemben vzpon.

Danes pa vladajo na bližnjem Vzhodu sanje o enotnosti Arabije. Da bi se ne postavile v nasprotje, so Jordanija, ki jo vlada še kraljevska hiša, poleg Jemena, Egipta in Algenije takoj priznale novo vlado v Damasku. V prihodnjem času bo mogoče podrobno opazovati, če se bo ta revolucija Velike Arabije ustavila pred mejami kraljevin Jordanije in Saudi-Arabije.

Če vendar ne bo prišlo tako hitro k politični združitvi Iraka, Sirije, Egipta in Jemena, je vendar najmlajši razvoj pokazal pot, ki jo bodo v bodoče šle omenjene dežele. Že zdaj so med omenjenimi državami in Algerijo sklenili sporazum, po katerem je vsaka dežela dolžna nuditi vsajsko pomoč v trenutku, ko bo katera napadena. To je brez dvoma že zadosti. In Nasserieve sanje v kraljestvu rdečega polmeseca so se za kosček pomaknile bliže resničnosti.

RAZOROŽITVENA KONFERENCA

Neznana so pričakovanja na razorožitveni konferenci. V imenu osmih nevtralcev je načelnik mehiške delegacije Padilla Nervo napovedal skorajšnjo predložitev kompromisa, ki ga preučujejo nevezani, da bi podpisali pogodbo o jedrskem preminju. Znova je zagovarjal takojšnjo zaključitev dokončnega sporazuma o prenehanju poskusov v atmosferi, izven atmosfere in pod

morjem, kateremu naj sledi začasni sporazum o prekinitvi jedrskih poskusov. Pri tem pa opozarja vesile na predlog, ki so ga v tem smislu izglasovali na generalni skupščini OZN.

Združene države in Sovjetska zveza so s svoje strani vsaka posebej predlagale, naj se začne razprava o umestnosti neposredne zveze med Belo hišo in Kremlo. To naj bi bila ena izmed mer, ki bi bile določene, da zmanjšajo nevarnost slučajnega izbruha vojne zaradi pomote v računih ali pomanjkljive zveze. Zasedanje 17. se je tako končalo po triurnem zasedanju, ne da bi se držali določenega dnevnega reda o splošni razorožitvi, ki bi bila posebej povezana z ukrepi, ki bi jih bilo treba sprejeti za zmanjšanje, če že ne za odstranitev nevarnosti spopada.

STAVKA RUDARJEV V FRANCJI

Od 1. marca dalje stoji delo v francoskih rudniških tiho. Rudarji stavkajo. Za čelo se je v premogovniških v Lothringenu, potem se je razširilo na severne francoske kraje, tako da je stavka zajela 180.000 rudarjev. Zahtevaljo zvišanje plač za 11 odstotkov, medtem ko jim francoska vlada obljublja zvišanje samo petih odstotkov. Da so te zahteve iz socialnih vidikov upravičene, se razvidi tudi iz tega, da stavkajo tudi rudniški inženirji in da je Cerkev stavko odobrila.

Takoj po izbruhu stavke je vlada predpisala obveznost dela, kar pa je pomenilo isto kot če bi delavce poklicala v vojsko. To pomeni, da bo mogoča kaznovati delavce, ki se bodo branili delati kot vojne dezertarje. Vendar je to pri delavcih ostalo brez vtisa, stavka se je le še povečala. Drugi delavci kakor nastavljenici pri električnih podjetjih ali železničarji so v okrepitev stavke rudarjev priredili svoje stavke. Napovedujejo še nove.

Ministrski predsednik Pompidou je po radiu in televiziji pozval vse rudarje, naj se zopet oprimejo dela, ker prebivalstvo prav v tej hudi zimi potrebuje premoga. Pompidou je odklonil vsako pogajanje s stavkajočimi, dokler ne bodo nehali stavkati. Rudarji pa zahtevajo, da mora najprej vlada vzeti nazaj ukrep obveznosti; šele potem se hočejo pogajati. Medtem, ko se vlada še vedno brani pogajanj, se kaže preiskusnja sil med rudarji in vlado, ki je danes še gospodarskega značaja in ki že

. . . in pri nas v Avstriji

SLUČAJ KRONHUBER

Ko je pred kratkim zvezni kancler dr. Gorbach otvoril običajno ministrsko zasedanje, ni mogel slutiti, da bo ta seja končana že čez nekaj minut. Pričakovani je bilo prav od tega zasedanja, da bo sklenil važne sklepe v zadevi proračuna, ljudje so bili pripravljeni na obširno sejo. Vendar je prišlo drugače. Socialistični pravosodni minister dr. Broda se je takoj ob začetku zasedanja javil k besedi in zahteval, naj se navzoči ministrski svetnik v tajništvu zvezne informativne službe, dr. Kronhuber, odstrani.

Zveznemu kanclerju ni preostalo drugega, kakor da prekine sejo in da zahteva od socialistov ali dokazov ali pa preklic. Drugače bi odstranitev Kronhuberja vzbudila veliko ogorčenje ne samo v uradniškem aparatu, temveč tudi v široki javnosti. Treba si je predstavljati: zaslužnega uradnika

jutri more dobiti politično barvo. Prišlo je tudi že do javnih spopadov med stavkajočimi in policijo.

OAS NA DNEVNEM REDU

Bavarska policija je zadovo o ugrabitvi polkovnika Argouda dokončno rešila. Če so bili ugrabitelji ljudje okrog iz vrst OAS, kakor so uradno rekli v Parizu, ali francoski tajni agentje, ni bilo objavljeno. Tudi nemški Bundestag se je bavil s tem primerom.

Pred kratkim je britanska televizija oddajala intervju z nekdanjim francoskim ministrom Georgesom Bidaultom, ki velja za »glavo nacionalnega upornega gibanja«. Bidault je ob tej priliki zelo močno napadal de Gaulle. Intervju so posneli že sredi januarja.

Medtem je bavarski policiji uspelo ugrabit Bidaulta. Odkrili so ga v hiši nekega holandskega novinarja v Steinbachu, 30

Gospa Nina Braunwald, ena izmed maloštevilnih srčnih kirurgin sveta, je pomagala razviti umetno srčno zaklopko (Herzklappe). Ameriška zdravnica raziskuje zdaj novo metodo za ustavitev krvavenj pri srčnih operacijah. S svojim raziskovanjem pomaga svojemu možu, ki je vodja srčnega oddelka na National Health Institut v Bethesda (Maryland), kjer sta oba zaposlena.

Ikem zahodno od Monakovega. Bivšega ministrskega predsednika sicer niso zaprli, pač pa ga držijo v hišnem zaporu. Bidault je v posebnem pismu zaprosil Adenauerja za politični azil, vendar je Adenauer vrnil pismo, ne da bi ga odprl. Dvomijo, če bodo azil dovolili.

V Franciji so hudo udarili po OAS. Tako so zaprli trinajst članov — pripadnikov neki skupini OAS, ki je jeseni preteklega leta poskusila umoriti ministrskega predsednika Pompidouja ter generala de Gaulle. Francosko vojaško sodišče pa je v procesu proti de Gaullovim atentatorjem meseca avgusta preteklega leta izreklo sedem smrtnih obsodb.

vržejo iz sobe kratkomalo zato, ker njegova navzočnost socialističnemu ministru ni po volji. In razen tega je moral dr. Gorbach videti v sumu proti dr. Kronhuberju tudi ostro kritiko na svoji osebi kot zvezni kancler, saj je dr. Kronhuber podrejen njemu.

Zmeda med socialističnimi udeleženci ministrske seje zaradi zahteve svojega strankarskega prijatelja je bila brez dvoma pristna. Še isti dan se je v socialistični centrali v Löwenstraße vršila seja, pri kateri je predsednik stranke dr. Pilttermann postal zelo oster. Da je zvezni kancler dr. Gorbach ravnal tako ostro in sejo kratkomalo prekinil, je socialistično stvar le še poslabšalo. In res so bili socialistični odmevi drugega dne zelo zadržani.

Javnost pa je zvedela šele pozneje, da je bil dr. Kreisky pravi iniciator usodepolne zahteve in da je bil dr. Broda samo njegova podaljšana roka. Dr. Kreisky je že pred leti »deloval« proti Kronhuberju, sicer spet brez uspeha. V političnih krogih je znano že skozi deset let, da se dr. Kreisky in dr. Kronhuber ne marata; različna mnenja obeh oseb pa imajo bolj osebne kot stvarne vzroke.

OB VLADNIH POGAJANJH

Tudi na političnem polju se je led otajal. V preteklih dneh so bili doseženi uspehi medsebojnega zblizanja, ki dajo upati, da bo kmalu prišlo do končne upostavitve vlade. Podrobnosti so ostale vse prikriti, ker so se pogajanja vršila za zaprtimi vrati. Vendar se je tu in tam v javnosti govorilo o delnih uspehih.

Socialistični napadi na ministrskega svetnika dr. Kronhuberja so povzročili slabe posledice za pogajanja. Omenjena zadeva nikakor ni omilila napetega vzdušja razgovorov ali zmanjšala nezaupanja med obema koalicijskima strankama. Razen tega smatrajo mnogi manjši funkcionarji OeVP

SLOVENC

doma in po svetu

Julij Betetto je umrl

V Ljubljani je umrl po vsej Avstriji znani operni pevec bivše Dvorne opere na Dunaju Julij Betetto.

Č. g. Janez Rupnik — doktor bogoslovja

Katoliške univerze in katoliški visokošolci po svetu praznujejo vsako leto »dan sv. Tomaža«, god sv. Tomaža Akvinskega, enega največjih mislecev v zgodovini. Tako je bil tudi letos 7. marca na salzburški univerzi slovesno praznovan ta dan ob navzočnosti nadškofa dr. Rohrerherja in drugih verskih in svetnih predstavnikov. Posebnost letošnjega slavlja pa je bila v tem, da je bil »Tomažev dan« združen s promocijo našega rojaka č. g. Janeza Rupnika, kaplana v Schwarzachu, za doktorja bogoslovja.

Dr. Janez Rupnik je doma iz Hotedrčice na Notranjskem in je študiral filozofijo in bogoslovje na ljubljanski univerzi. Za doktorat je sedaj pripravil disertacijo iz naslovom »Geschichte der Übersetzungen der Hl. Schrift in die slovenische Sprache«, ki je bila sprejeta »summa cum laude«. Rojaku prisočno čestitamo k uspehu!

„Anton Ažbe in njegova šola“

je naslov Zborniku, ki ga je uredil dr. Karel Dobida za nedavno Ažbetovo jubilejno razstavo. V Zborniku je med drugim objavljena doslej najboljša študija o učitelju slovenskih impresionistov, ki jo je napisal dr. Franc Stele. Dr. Katarina Ambrožič je prispevala študijo »Ažbetova šola in srbski slikarji«, dr. Karel Dobida pa »Doneske k Ažbetovemu življenjepis«. Nadaljnji prispevki so prevedeni iz drugih svetovnih jezikov.

Proslava 60-letnice slovenskega pisatelja

Slovenski klub v Trstu je priredil proslavo 60-letnice znanega slovenskega pisatelja in tržaškega rojaka dr. Vladimira Bartola. Dogovorjeno je bilo, da bo proslavi prisostvoval tudi pisatelj in se tako zopet vrnil v krog svojih prijateljev in rojakov toda iz Ljubljane je sporočil, da mu je italijanski generalni konzulat v Zagrebu odbil vizum. Življenje in delo slavjenca, ki je bil rojen v Trstu, je podrobno orisal prof. dr. A. Budal, ki je svoje predavanje prepletel z značilnimi odlomki iz pisateljevih del, kakor zlasti iz »Alamuta«. Odlomke so z občutkom prečitali člani Slovenskega gledališča Mira (Sardočeva, Stane Raztresen in Joško Lukeš).

Glasbeni festival v Torontu

Preteklo soboto in nedeljo, 16. in 17. marca 1963, se je v dvorani Marije Pomagaj v Torontu (Amerika) vršil Drugi glasbeni festival 1963. Nastopilo je 132 oseb, vsi so bili Slovenci. Predvajali so slovenske narodne pesmi, dela slovenskih in slovenskih skladateljev ter drugih velikih muzikov svetovnega slovesa.

kot dokončno dejstvo, da je OeVP zgrubila sestavljanje vlade.

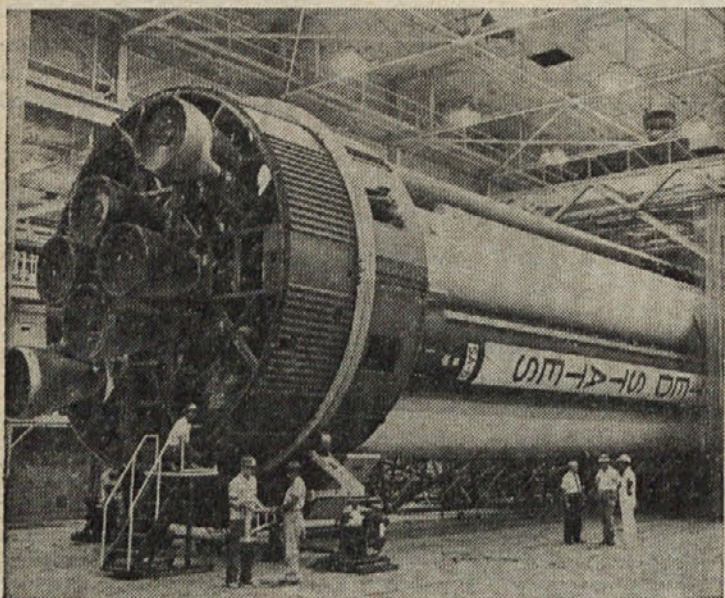
Medtem se v krogih OeVP še vedno prizadevajo izbiti čim boljši izid vladnih pogajanj. Precej gotovo je, da bo minister za zunanjo trgovino pripadal OeVP, ki bo tako imela enega ministra več. V obveščevalnih krogih vlada mnenje, da bo novi minister za zunanjo trgovino dr. Bock; za njegovega naslednika v trgovskem ministertvu pa smatrajo poslanca Mittererja. Ministertvu za zunanjo trgovino bo povenjena naloga integracije.

ADŽUBEJ NA DUNAJU

Glavni urednik moskovskega dnevnika »Izvestija« Adžubej je imel na Dunaju tiskovno konferenco, na kateri je izjavil, da v Rimu ni imel nikakršnih tajnih razgovorov in da ni dobil nikakršne uradne poslanice papeža Janeza XXIII. za Hruščeva. Dodal je, da je v Vatikanu imel privatne razgovore.

Na vprašanje, če bo prišlo do srečanja Hruščeva in kanclerja Adenauerja v Bonnu, je Adžubej odgovoril, da o teh načrtih ne more ničesar povedati. O tem so pisali le nekateri zahodni listi. Priporočil je, da je težko reči, kaj namerava kancler Adenauer, in dodal, da sovjetska vlada in partija ne izključujeta možnosti raznih sestankov, če so neizbežni za razreševanje določenih vprašanj.

Po njegovih besedah obstajajo med ZSSR in Zahodno Nemčijo problemi, ki zahtevajo rešitev. Kar zadeva nemško vprašanje v sedanji fazi, je Adžubej dejal, da so za njegovo rešitev zainteresirane ZDA, Velika Britanija, Francija, Jugoslavija in ostale dežele, ki so se vojskovale proti Hitlerju.

Raketo »Saturn I« bodo koncem tega leta poslali v njen prvi poizkusni polet z drugo stopnjo. Saturn I so določili, da bo pozneje ponesla tri ljudi v glavi tipa »Apollo« okoli zemlje.

Oder mladje predstavil ANTIGONO modernega časa

Presenetljiv napredek mladjevske igralske skupine

»Vsaka tvorba fantazije, umetniškega ustvarjanja mora imeti, če hoče eksistirati, dramo, katere in zaradi katere je podoba. Ta dramatičnost je eksistenčna podlaga podobe, njena vitalna funkcija, njena eksistenčna potrebnost.« Tako označi moderni avtor Luigi Pirandello v uvodu bistvo svoje drame »Šest oseb išče avtorja«. Moderni dramatik — in Pirandello je samo eden izmed njih — postavlja svoje like, ki so abstrahirani od vsakega v konvencionalnem smislu individualno-človeškega čustvovanja, na oder revolucionarne dramatične dejavnosti. Od leta 1910 naprej je postal človek kompleksno bitje za dramatika, od tedaj naprej stremi pisatelj za demaskiranjem različnih plasti, katere tvorijo osebo, za podrobno analizo čustev in razumskih utripov — človek postane raznoličen in samemu sebi problematičen.

ka sestra Antigone je bila pravo presenečenje za vse gledavce. Posebne pohvale je še vredna njena lepa slovenščina. Kretnje so bile zadržane, vendarle nikakor niso bile nenaravne, kadar se je igravka poslužila te možnosti. Pri izbiri za to vlogo je imel režiser res posrečeno roko.

Matovž Grilc je podal svojega kralja Kreona morda za odtonek premalo kraljevsko. Glasovno in fonetično je bil njegov jezik v redu, a marsikateri izmed gledavcev si je mislil, da morda ne bi brez-pogojno ubogal Kreonovim ukazom, ker je bilo v dikciji premalo odločnosti.

Kreonova desna roka je Terezias, podan od Erika Prunča. Ta cinični filozof je nosilec popolnoma drugačnega značaja, kakor ga ima Sofoklejev slepi svarilec. Prunču je uspelo, da je pokazal prav to potezo, čutilo se pa je, da je bil preobre-

artikulacije slovenščine zelo velika razlika. Skorajda docela se je otresel artikulacijske baze rožanskega narečja. Sploh je ta uprizoritev na jezikovnem področju (in seveda tudi v marsičem drugem) viden in slišen napredek.

Lojze Popič kot Haimon se je dobro uživel v svojo vlogo, motilo pa je, da se je napram na splošno statični sceni dvorjanske zakrknjenosti malo preveč gibalo. Kot tip egocentričnega človeka pa je značilen za vso problematiko »Antigone«.

Lep in močan je bil glas Zdravka Lausseggerja, ki je kot zastopnik zboru sledil s komentarjem vsemu dogajanju na odru.

Tudi paž Tončka Galloba ter Tone Rigelnik kot glasnik sta se posrečeno vključila v igralsko skupino.

S skrbjo so tudi bili pripravljeni kostumi iz krojačnice Weiss ter maske in lasulje od Majkice Zwitter.

Scensko glasbo, ki je spremljala dejanje, je komponiral Uroš Krek.

*

Ob koncu samo še nekaj misli. Gledalci se je skozi vsa tisočletja svojega obstoja moralo ozirati na publiko. Danes se celo dviga klic po aktiviranju publike. Identiteta med igravci in gledavci naj bi se ustvarjala in postajala čim tesnejša. To velja v podvojeni meri za naše koroške razmere. Dober del publike pri nedeljski predstavi ni slišal (vsi igravci so govorili za to dvorano prethito in prehitro) in ni razumel, za kaj gre v »Antigoni«. Slišijo se glasovi — in niso samo posamezni —, ki sumijo, da oder mladje vse to goji zgolj v osebno zadoščenje. Treba pa je vsekakor vedeti, da je občinstvo primarni činitelj vsakega igralskega prizadevanja. Na tem področju bo res potrebno, da bo iskal oder novih poti, predvsem pa, in to naj bo poudarjeno, živo zvezo tudi z našimi ljudmi na podeželju. Dosti jih danes že hodi v celovško gledališče. Oder mladje, ki nam je podal s predstavo »Antigone« res kvaliteto in na umetniški višini stoječo uprizoritev, naj bi tudi vnaprej gojil gledališko umetnost in vzgajal ne le v narodnem, ampak tudi v široko pojmovanem verskem oziru zavest svobodnega človeka ob navalu konformističnih sil. Tudi v tem bi bilo treba videti nalogo naših mladih.

Naj še enkrat ugotovimo: bili smo res presenečeni nad umetniško višino nedeljske prireditve ter nad napredkom, ki je uvrstil to odersko skupino med nadebudne umetniško ustvarjajoče skupine. dr. r. v.

Jubilej za slovanski svet

863 - 1963

»Antigona« modernega slovenskega dramatika Dominika Smoleta, ki smo jo videli podano od »odra mladje« v Srednji dvorani Doma glasbe, spada med številne poskuse interpretacij tega grškega lika. V antičnih Tebah sicer, ampak v imaginarnem času se odigrava tragedija ljubezni, ki je prišla v konflikt z državnim zakonom. Vsi, ki živijo in životarijo v — kakor je zabeležil program k uprizoritvi — geometriji Kreonovega dvora, govorijo in ustvarjajo eden mimo drugega. Njih beseda doni, a vsak je vključen v lastni jaz interesov. Tista, ki zna živeti, ki ni klonila konformističnemu mišljenju, pa ne nastopi. Zanj ni prostora v svetu despotije. Iz tega dramatično zasnovanega izhodišča se razpleta dejanje. Zdi se, da bi ta Antigona prav v našem času nivaliranja in absolutnih sistemov lahko občutila bič za to svoje dejanje upora.

Z uprizoritvijo tako zahtevne igre, kakor je to »Antigona«, je stavil »oder mladje« dokaj pogumno dejanje. Režija in scena drame, ki ne igra v določenem času, zahteva podvojeno spretnost aranžerja. Erik Prunč, v čigar rokah je bila režija, je to svojo nalogo rešil izvrstno. Nujno bi pa bilo priporočljivo, da bi imel ob strani pomočnika. Nedostatki, da stoji oseba, ki govori, pet minut in dalj za drugo osebo in je tako zakrita za občinstvo, bi morali biti korigirani od pomožnega režiserja. Nujno pa je, da se dotični sprijazni s celotno idejo režiranja in jo tudi razume. Sploh — in to naj je ob tej priložnosti samo ob robu pripomnjeno — bi morala postati odrska skupina kolektiv, v katerem se posamezniki ne specializirajo, ampak služijo skupnemu cilju.

Scena je nastala po navodilih Huberta Greinerja. Grozče maske so simbolizirale zbor, v kletkah iz žice pa se je ujemal vsak posamezni igravec. Antigona, abstraktno upodobljena, pa je molče strážila sceno. Režija in scena naj služita po mnenju Siegfrieda Melchingerja (Theater der Gegenwart) prenosu teksta v nazor, prenosu ideje v življenje. Ta zahteva je bila dosežena v visoki meri. Tudi igra z lučjo (M i h i B l ü m l) je prispevala svoje, čeprav bi morala biti bolj eksaktna, ker nemočnost ravno na tem področju dostikrat kviri koncentrirani vtis.

Glavna vloga Ismene je bila zelo posrečeno zasledena po Milici Orasche. Njena v notranjosti se izživljajoča in meh-

menjen z režijo in zdravstveno nedisponiran in se ni mogel posvetiti v polni meri svoji vlogi.

Neugonobljivi stražnik je povzročil začudenje, ko je po svoji smrti zopet nastopil. Razumemo ga naj kot policijski aparat absolutne države, ki nikdar ne umre. Franc Koncilija je igral svojega stražnika rutinirano, a pri mnogo prehitri izgovorjavi si imel vtis, da se mu zelo mudi priti do naslednjega stavka. Včasih so postale celo besedne končnice žrtve te govorne hitrosti. Izrecno pa naj bo tukaj poudarjeno: med Konciljo »Mrtvega oznanila« in med Konciljo »Antigone« je glede

Letos obhaja krščanski slovanski svet 1100-letnico, odkar sta sv. brata Ciril in Metod prišla v Veliko Moravsko na Velehrad in prinisla s seboj prvi prevod sv. pisma v stari slovanski jezik in prve liturgične knjige. Ta letnica je za katol. Cerkve in še posebej za vse Slovane tako pomembna, da ne bodo šli tiho mimo nje niti v slovanskih deželah, kjer vladajo režimi, ko so odločno proti veri. Tem bolj se moramo te obletnice spominjati mi, ki smo vero sv. bratov ohranili in jo skušamo po najboljših močeh braniti in širiti zlasti med našim slovenskim ljudstvom tu na Primorskem.

Vsled tega hočemo spomniti na ta jubilej vso našo javnost, da v teku tega leta na dostojen način proslavimo ta zgodovinski dogodek, ki je za vse Slovane dvakratno važen: prvič, ker smo po oznanjevanju sv. bratov posredno ali neposredno prejeli sv. krščansko vero; drugič, ker smo po njih delu stopili v družbo kulturnih narodov Evrope. Za vso Cerkve pa je ta jubilej izredno važen, ker sta pred 1100 leti sv. Ciril in Metod prva stopila na pot, ki jo je sedaj sprejel tudi vatikanski cerkveni koncil II., namreč na pot, da mora liturgija biti ljudstvu razumljiva in se zato posluževati tudi živega ljudskega jezika.

Prav gotovo se bodo v našem listu oglašali še drugi bolj kompetentni možje, da orišejo osebnost in delo sv. bratov, da ga uokvirijo v sedanje dogajanje v Cerkvi in na svetu, da prikažejo njih aktualnost, saj so o tem napisali že veliko debelih

načila slovanskega jezika do popolnosti, kot priča njih kasnejše apostolsko delo. Tako pripravljena sta odpotovala in srečni dan, ko sta stopila na Velehrad! Ni se nam ohranil noben opis, kako so ju sprejeli Rastislav in njegovi Slovani. Toda kasnejše njuno delo in zlasti še žalost učencev, ko sta drug za drugim umrla, Ciril prej, Metod kasneje, nam priča, da sta bila najbolj dobrodošla apostola, ki sta se za vse čase vtisnila v dušo in v spomin vseh Slovanov.

VZGLED VSEM ČASOM

S svojo za 9. stoletje po Kr. originalno metodo misijonarjenja sta obudila staro grško tradicijo in metodo pokristjanjevanja, namreč da je treba ljudstvu oznanjati evangelij v domačem jeziku in ga učiti molitev prav tako v materinem jeziku. Tako so delali apostoli, tako so delali misijonarji še dolgo potem. Toda politične in cerkvene razmere so se do takrat tako spremenile, da je bila njuna uporaba slovanskega jezika pri sv. maši in pri obredih nekaj nezasižanega. Zato vemo, kako so ju zaradi tega napadali nemški duhovniki in tudi rimski zastopniki; kako so ju tožili v Rim, da sta se morala ponovno zagovarjati. Toda vemo tudi, da so vsi tedanji papeži potrdili njuno pravovernost in tudi njun novi način misijonarjenja. Prav tako sta sv. brata razumela, da je za obstoj Cerkve pri nekem ljudstvu potrebno, da ima domačo duhovščino in domačo cerkveno hierarhijo. Zato sta takoj začela vzgajati nekaj učencev in jih na prvem potu v Rim leta 867 vzela s seboj, da so bili tam posvečeni.

Prav zaradi teh originalnih zamisli sta sv. brata stopila v vrsto največjih misijonarjev vseh časov. Uspeh njunega apostolskega dela je ostal zapadnemu svetu dolgo stoletij prikrit, kajti slovanski svet je bil zapadni Evropi do preteklega stoletja skoro neznan svet, oziroma v tuje, predvsem nemško morje potopljen svet. Toda ko so se slovanski narodi osvobodili in se kulturno dvignili, se je obrnila pozornost tudi na sv. Cirila in Metoda. To se je zgodilo zlasti po vatikanskem vesoljnem cerkvenem zboru I. in pod papežem Leonom XIII. Tedaj so »odkrili« sv. Cirila in Metoda in ju prišli med svetnike vesoljne katoliške Cerkve. Danes je veljava njunega dela in njunih misijonarskih idej aktualna bolj kot kdaj koli prej, zlasti še zato, ker je tudi sv. oče Janez XXIII. kot apostolski delegat v Bolgariji od blizu spoznal njuno delo in njune ideje. Ali se v očetovskem razumevanju, ki ga kaže sedanji sv. oče do vseh ločenih kristjanov, ne kaže tudi vpliv sv. bratov? Saj to je njun duh, duh vseobjemajoče in vserrazumevajoče krščanske vesoljnosti, kot izstopa v celotnem delu sv. bratov. In nadalje težnje, ki jih je pokazal vatikanski vesoljni cerkveni zbor II. v obnovi liturgije, ali niso tudi v tem ideje sv. bratov? Fr. Grivec pravi: »Naša blagovestnika sta bila prepričana, da je slovansko bogoslužje (v živem jeziku) v soglasju z duhom krščanstva in potrebno za širjenje krščanstva med Slovani.« In zaključuje: »Slovansko bogoslužje je bilo izraz in obramba krščanske vesoljnosti, pospeševalo je širjenje vere med Slovani in bilo velikega pomena za vesoljno cerkveno edinstvo.« To je prav tisto, kar išče danes vesoljni cerkveni zbor. Vsled tega sta sv. Ciril in Metod res last vse Cerkve.

ZASLUŽNA TUDI ZA KULTURO

Končno poudarimo še to, da sta postala velezaslužna tudi za slovansko kulturo. To sicer ni bil njun namen, toda ko je Ciril izumil črke za pisanje slovanskega jezika in ko sta prevedla sv. pismo in razne bogoslužne knjige na slovanski jezik, sta nehote postavila temelj tudi kulturi Slovanov in njih slovstvu. Zato pa imata svoje častno mesto tudi v slovstveni in kulturni zgodovini Slovanov.

(Kazimir Hušmar (v »Kat. glasu«))

MLADJE 5

koroška kulturna revija mladih je v tisku in bo izšla v prihodnjih dneh. Sodeluje nad 15 ljudi. Obsegala bo nad sto strani in bo prinesla dramo Mrtvo oznanilo, prozo, pesmi, okoli 20 slik ter avtobiografske podatke in slike sodelavcev.

Revijo naročite pod naslovom: Uredništvo mladje, Klagenfurt 1, Postfach 307, Kärnten.

SELE

(Kovinst ptič)

Večkrat smo že slišali v radiu ali brali v časopisih, kako so ponesrečene ali obolele v plaminah ali krajih, kamor ne more avto ali voz, po zraku z letalom prepeljati v bolnico. To vrši letalska reševalna služba, ki je podrejena notranjemu ministstvu.

Reševalna letala so dvojne vrste. Heli-kopter počasi z višine sede na tla in se tudi naravnost dvigne kvišku. Druga letala pa pristajajo in odletijo z zagonom po ravnini.

Tudi v Celovcu je oddelček letalske reševalne službe. V petek, 15. marca, sta reševalna inšpektorja Straßer in Werginz z rešilnim letalom znamke Pipear v Selah iskala in našla primeren prostor, kjer bi moglo letalo pristati. To je travnik nad Rutarjem. Seveda je ta zdaj še pokrit z debelim snegom, a letalo je spodaj opremljeno s smučmi. Ker travnik visi, je letalo proti bregu vsakokrat prav lahko pristalo in od brega lepo odletelo.

Letalo se je pojavilo, kakor napovedano, ob desetih, ravno ob času odmora v šoli. To je bilo nekaj novega in zanimivega za šolanje, da so si mogli tega čudnega kovinstnega ptiča ogledati od blizu, posebno še, ker je odnesel in spet nazaj prinesel g. šolskega ravnatelja Jaklitscha in za njim g. učitelja Hribernika.

Moglo bi se kdaj zgoditi, da bi bili popolnoma odrezani od sveta, n. pr., če bi zapadel sneg, cesto zasuli plazovi ali porušili hudourniki in bi bil promet z avtom nemogoč. Če bi se kdo ponesrečil ali moral biti nujno operiran — za take slučaje je zdaj preskrbljeno. Reševalna služba bi bila takoj brezplačno na razpolago. V desetih minutah bi bil ponesrečenec že v celovški bolnici!

GORENCE

(Stare in nove novice)

Nekoliko smo zaostali. To želimo popraviti in zato navesti na kratko nekaj novic še iz lanskega in nekaj iz tekočega leta.

Po stari navadi — od kdaj je ta navada, ljudje ne vedo — obhajajo vsa naša fara sejm — žegnani pri podružnici Sv. Rade-gunde. Lani smo ta dan na nedeljo, dne 12. avgusta, prav slovesno praznovali. Gospod novomašnik Baltazar Nuck, rojen v Žvabeku in zdaj stanujoč pri svojih starših v šmartinski župniji v Granici, je ponovil svojo novo mašo, vodil pranganje in podelil po sv. maši vsem skupaj svoj novomašniški blagoslov in ga še posebej delil po končanem pranganju. Gospod župnik iz šmartne p. Benedikt Pompe je imel lepo pridigo. Zbralo se je mnogo ljudstva, tudi vreme je bilo ugodno.

Dne 27. novembra smo imeli dan vednega čiščenja. Kakor vsako leto so tudi letos prišli pomagat sosednji gg. župniki. Sklepno božjo službo je opravil g. župnik V. Zaletel iz Vogrč, ki je nato imel v dvorani lepo in poučno predavanje s slikami o življenju, delovanju in trpljenju škofa Antona Martina Slomška. Kazal nam je tudi krasne slike o koncilu in bolj imenitnih cerkvah v Rimu. Tako smo ta dan res lepo obhajali Bogu v čast in v korist našim dušam.

Gospodu župniku se s tem še enkrat najlepše zahvalimo.

V letu 1962 je bilo rojenih 15 otrok, doma 10, drugod 5, krščenih pa je bilo 13 doma in dva drugod. Mrličev je bilo 5 doma in eden iz sosednje župnije. Poroke so bile 3.

Ker je dosedanji mežnar g. Štefan Marktl z 31. decembrom odpovedal mežnarsko službo radi pomanjkanja delovnih moči, smo službo oddali tako, da je eden prevzel zvonjenje, drugi čiščenje in lepšanje itd. cerkve, vse potrebno za maše v delavnikih pa oskrbijo naši ministranti. Če je kaj nujnega in večjega, prišokčijo tudi cerkveni ključarji na pomoč. Delo se lepo vrši. Če bo tako ostalo, bomo prav zadovoljni. — Dne 7. marca smo ob obilni udeležbi pokopali Jakoba Milavca, pd. kmeta Škorjanca iz Srednje vasi. Ze pred Božičem lani je zašel v Dravo. Njegovo truplo so šele zdaj našli pri žvabeški elektrarni. Kako je zašel v Dravo, bo ostala nerešena uganika. Goto pa je, da se mu je um omračil. Bil je bolan na možganih. Skoro tri leta ga je zdravil zdravnik in napovedal, da bo v mišljenju postal kot otrok ali se mu bo pa omračil um. Zadnje tedne življenja je kazal očitne znake umobolnosti, zato smo ga lahko dostojno pokopali. Pokojnemu želimo večni pokoj, domačim,

Pri nas na Koroškem

ki jih je zadel hud udarec, pa izražamo iskreno sožalje.

Lani smo o postnem času obhajali sv. misijon, v nedeljo 17. 3. pričnemo s petdnevno obnovo sv. misijona. Kako bo izpadla, bomo pozneje poročali.

GLOBASNICA

(Pevski zbor Jakob Petelin—Gallus je gostoval)

Globalnica, ki je še vsa pod zimsko odejo, je doživela v nedeljo nekaj edinstvenega! Pevski zbor Jakob Petelin—Gallus ji je pod vodstvom prof. dr. Franceta Cigana nudil v prekrasni in akustični farni dvorani pevski koncert, kakršnega že zdavnaj ni doživela.

Ko so udarili krepki glasovi močnega zbora za pozdrav med polne vrste poslušalcev, si je ta osvobodil ozračje prijetne pozornosti.

Z navdušenimi besedami je sprejel pevce domači župnik g. France Posch. Izrazil je željo, da bi zbor še gostoval med njimi. Prav gotovo se Globalnici veselimo takšnih povabil. Sledila je pesem »Oljsko goro«, ki jo je harmoniziral dr. Fr. Cigan. Moški zbor je upeljal del umotne pesmi s tremi fantovskiimi: »Pogled v nedolžno oko« (Hugolin Sattner), »Lilbuški sejm« (Müllka Hartman — M. Tomc) in »Ko pridem jaz k tebi ponoč« (Anton Jobst). Pri tem je drugi bas jarko dobro oblikoval celoto, medtem ko sta srednja dva glasova za tenko spoznanje padala, da je tu in tam trpel korpus rezonance. Presenetila pa je predvsem dobra izgovorjava. Moč mešanega zbora se je pokazala v naslednjih umetnih pesmih: »Na vas, gore« (Minko Kernjak), je slavna pesem na Koroško; »nate prelepa domovina, nate slovenska zibeljka«, ki je ganila slehernega do srca. »Domov, domov« (Stanek Premrl), kliče zvestobo, vzbujajo hrepenenje, veselje in skrb Slovence. S pesmijo »Bom pismo pisala« (Emil Adamič), »Pojdi, pojdi« (Müllka Hartman — France Cigan) in »Ej tedaj« (B. Ipavec) je zbor zaključil prvi del.

V drugem delu pa je bila na programu narodna pesem. Moški zbor je že takoj v prvih akordih dal čuti, da si je osvojil dvorano. »Po gorah gmi« (J. Žirovnik) je intoniral prav dobro in tudi pesem »Kranjčev Jun« (Fr. Cigan) je naletela prav pri Globalnicah na odmev, kajti ta pesem je ravno iz tega kraja. Z zadnjim nastopom mešanega zbora, ki je zapel 9 narodnih med njimi: »V dolinci prijetni« (Fr. Cigan), »Tam, kjer teče bistra Zila« (Luika Kramolec) in Venček Slomškovih, je izvenel koncert s Prešernovo zdravljico v mogočni razgibanosti. Narodne pesmi so se izvajale v efektivni priročnosti, harmonične enote, odlične izgovorjave in oblikovne celote.

Globalnikom bo ostal prav ta prvi Gallusov koncert dolgo v lepem spominu.

CELOVEC

(Ljubljanska srednja glasbena šola je koncertirala)

Vzglede vsej muzikalični avstrijski mladini bi morala biti ljubljanska srednja glasbena šola. Škoda je le, da je med Celovčani tako malo zanimanja za umetnost. Kljub temu je morala rešiti Celovčane sramote Slovenska gimnazija, ki je skušala vsaj deloma zasesti veliko dvorano. Koncertatorij, ki ga je obiskala glasbena šola Hribar, se je zanašal na obisk Slovencev, toda ne da bi poskrbel za kakšno propagando.

S prvo točko Vivaldijevga koncerta v a-mollu za dve violini in komorni orkester, katerega solista sta bila Marijan Karuza in Gorjan Košuta pod vodstvom prof. Veroneka, so ljubljanci otvorili z dokajšnjo pričnostjo svoj koncert. Solistično je zadel vsak ton, ki je dajal barvo zgodnjemu italijanskemu mojstru Vivaldiju. Kristalno čiste glasove so umetniki dosegli s štedenjem vibriranja in čisto intonacijo. Ritmična enota je trdno držala linijo interpretacije. Profesor Bole je nato presenetil s svojim zborom, ki je zapel Gallusove pesmi: »Musica noster amore«, »Per multos liceat cuculus«, »Ecce quomodo moritur iustus« in »Pater noster«. Mogočnost slo-

venskega skladatelja so pevoji, ki so reagirali na vsak mig dirigenta, stopnjevali z jasnimi glasovi do viška v Pater noster. Za tem je koncertni oder napolnilo okoli petinšestdeset fantov in deklet, ki so sestavili nadpovprečno zelo mlad orkester. V dvolinu, da bo ta zmogel v podajanju teh skladateljev, ki so bili na programu, pa je pokazal ravno nasprotje že v Ramovševi skladbi za boben in orkester. Profesor Vinko Šušteršič je vodil ta orkester do konca, ki je pokazal mnogo požrtvovalnosti in idealizma za mladino, obenem pa veliki mojster, da je spravil orkester na takšno umetniško višino. Solist na bobnu je bil Anton Kolar, ki je z dokončno tehniko obvladal instrument. Mozartov koncert za flavto in orkester (solist Janez Petrač) in koncert za oboo, cimbaso, solist: Marjeta Bohinec, sta dala značaj klasičkov. Sonja Pahor je v Mozartovi skladbi C-dur op. 467 pokazala svoj veliki talent in pripravljenost glasbi. Oblikovala je glas v klasični eleganci, ki je popeljal v neki drugi svet. Ritmično se je pridrževal ujemala z orkestrom, ki je držal interpretacijo Mozarta pokonci. V zadnji točki pa je mladi maturant Bogomil Kosi v svojem d-mol koncertu Wienavskega prelomil popolnoma meje mladostne zmogljivosti in se povzpел na stopnjo virtuoznosti.

SVEČE

(Truda polno življenje ugasnilo)

Ko se je začela javljati pomlad, ko je sonce topleje posijalo in so se začele ptičke vselej oglašati, je preminil g. Valentin Inzko, pd. Preglej v Svečah. Dne 9. marca je zatisnil za vedno svoje oči. Še meseca januarja so mu otroci in vnuki želeli ob 75-letnici in februarja za god zdravje in dolgo življenje; Bog pa je odločil drugače.

Rajni je bil rojen pri Kovaču v Svečah. V skromnih razmerah je odrasčal in bil deležen trdega kruha. Z naravno inteligenco, pridnostjo in vztrajnostjo je postal orožnik. Leta 1920 se je poročil. Z ženo Marijo sta se potem posvetila kmetiji. V zakonu so se rodili štiri otroci. Pregljev oče in mati sta s trdim delom in skromnim življenjem omogočila vsem otrokom študij. Prvorojenec Oto, ki je že dovršil medicinske študije, se žal ni več vrnil iz druge svetovne vojne. To je bil zelo hud udarec za starše in vso Pregljevo družino.

Rajni pa ni živel samo družini. Videl je potrebe vasi in se zavzemal za naprave, ki bi služile skupnosti. Celih 27 let je bil vaški zastopnik. Na njegovo pobudo je bila postavljena javna teltnica, skupno s č. g. župnikom Viktorjem Ruprechtom in drugimi možmi je bil postavljen spomenik v spomin padlim iz prve svetovne vojne. Prvi je rajni Pregljev oče podvil korake za vzpostavitev postaje v Svečah. Preje so Svečani morali na vlak na Bistrico. Tudi v občinskem svetu je več let zastopal interese Sveč. Pregljeva hiša je bila tudi smeraj odprta tistim, ki so prišli po dober nasvet.

Rajnega smo 11. marca spremili na farno pokopališče. Pevci so mu zapeli na domu in ob grobu. Požarna bramba, zastopstvo orožnikov, carinikov in žalnih gostov in štirje duhovniki so ga spremili na zadnji dom. Naj rajni v miru počiva, zalujoci domaćim pa iskreno sožalje!

SLOVENJI PLAJBERK

(Rešnica o položaju v naši občini)

K članiku, ki ga je prinesel »Slovenski vestnik« in še nato »Naš tednik« o položaju v naši občini in o plači našega občinskega tajnika, bi rad opozoril naše ljudstvo, da bodimo pravični in resnicoljubni v borbi za svoj obstoj, če hočemo, da nas bodo drugi spoštovali in upoštevali.

Namestnik župana, gosp. Feliks Bieser, ni v svojem članku nič omenil, da je tudi on kakor vsi drugi občinski možje, brez oporekanja glasoval za nastavitve tajnikove žene v pisarni. Tudi ni povedal, da je tajnikova žena, gospa Marija Lipe, nastavljena samo poldnevno in ne celodnevno. Kar bi moral še posebno omeniti, je dejstvo, da naš občinski tajnik, gospod Jožef

Naše prireditve

Farna mladina v Vogrčah priredi v nedeljo, dne 24. marca, ob treh popoldne, igro v 3 dejanjih:

IZGUBLJENA OVCA,
v farni dvorani.

Pretresljiva zgodba družine, kjer otrok žrtvuje življenje za spreobrnjenje očeta!

Prisrčno vabljeni!

VABILO

Slovensko prosvetno društvo »Košuta« v Selah priredi v nedeljo, dne 31. marca t. l., ob 14. uri v gostilni »Pri žagi« zgodovinsko predavanje:

»Življenje in trpljenje koroških Slovencev«.

Predavatelja: Janko Ogris, star. iz Bilčova in Hanzej Weiß iz St. Janža.

Gospod Ogris bo govoril o zgodovini koroških Slovencev od razpada avstro-ogrske monarhije do vrnitve izseljencev leta 1945. Hanzej Weiß bo kazal slike od Dachaua in Mauthausena in o 20. obletnici izseljevanja v Celovcu lani.

Vsi prisrčno vabljeni!

FARNA MLADINA IZ ŠMIDELA

ponovi v nedeljo 24. marca v Žvabeku v farni dvorani ob pol 3. uri igro

ČRNI KRIŽ V GOZDU

Vsi prisrčno vabljeni!

Lipe, kljub majhni občini ne zmore vsega dela sam, ker je z občani morda preveč vlijuden in postrežljiv ter je pripravljen vsakemu pomagati. Saj smo prišli na žalost tako daleč, da ljudje več ne znajo dobro pisati ne slovenski in ne nemški in da je naš dobri občinski tajnik tisti, ki pomaga ljudem iz zadrege. Kolikokrat se najdemo našega Pepija pozno zvečer v občinski pisarni uradovati, ker je podnevi reševal osebne prošnje ali bolniške liste za Bog lonaj ali pa še to ne. Končno moramo biti zadovoljni, da tistih nekaj sto šilingov, ki jih zasluži gospa Marija Lipe na mesec, ne gre toliko iz našega žepa, ker nam jih gospod tajnik pridno vrača z obrestmi po svojih dobrih zvezah na pristojnih mestih. Zato prosimo našega Pepija, naj nam to neljubo obrekovanje oprosti, sami pa moramo biti odslej pravičnejši in modrejši pri obrambi naših pravic.

Andrej Laussegger, kmečki vodja.

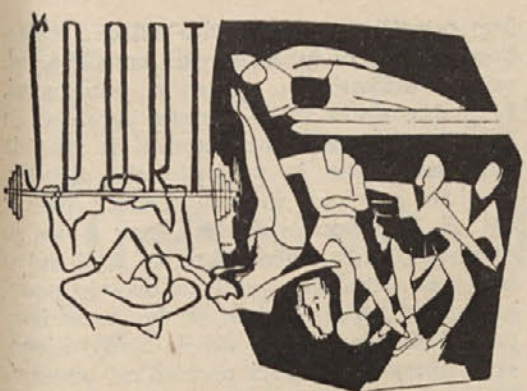
ZA TISKOVNI SKLAD

so darovali:

Strukelj Franc, Cleveland, USA, 4.— \$; Slenc Franc, Cleveland, USA, 2.— \$; Pintar Marija, Montreal, Kanada, 2.— \$; Miklavčič, Batawa, Kanada, 1.— \$; Schellander Ana, Trabenče pri Podravljah 150.— šil.; Karner Niko, Celovec, 100.—; č. g. Karicelj Andrej, St. Jakob v R., 70.—; č. g. Picej Mohor, Schernberg i. P., Salzburg, 60.—; Gogorič Stefan, Globasnica, 47.—; dr. Grafenauer Jožef, Leobendorf bei Korneuburg, 40.—; č. g. Pogačar J., Eben-Maurach/Achensee, 40.—; Wornig Angela, Ledince, 30.—; č. g. dr. Zablatnik Pavle, Celovec, 40.—; Ošina Janez, Lepena, 30.—; Stare Franc, Tristach, Lienz, 30.—; č. g. Fatur Jakob, Zeltischach/Friesach, 25.—.

Po 20.— šil. so darovali: č. g. Nadrag, Škoflje; č. g. Miklavčič, Spital/Drau; č. g. Moschitz Jakob, Brdo; č. g. Katnik Franc, Blače; č. g. Srien Kristo, Smihel; ravnatelj dr. Tischler Joško, Celovec; č. g. Brunnik Franc, Kolmara ves; č. g. Strekelj Jakob, Gorenče; č. g. Kunstelj Jože, St. Viki; č. g. Groblar Ignac, Döllach; St. Paul, samostan; č. g. Laura Mihael, Krčanje; č. g. dr. Mihečič Franc, St. Johann i. Walde, Tirolsko; č. g. Ulbing Tomaž, Škofidol; Gril Anton, Plaznica; Reiter Janez, Brnca; Doujak Marija, Šmartin pri Rožku; Hobel Marija, Vogle pri Sindoi vasi; Primožič Terezija, Spod. Lilbuče; Isop Franc, Gorinčiče pri St. Jakobu; Schuschnig Joško, Spodnje Rute pri Zrelcu; Waldhauser Marija, Sveče; Partl Genovefa, Sveče; Rupitz Apolonija, Grablja ves; Fugger Anton, Ravne pri Rožku; Pavlič Janez, Podroje pri Globalnici; Pörsch Ludovik, Šteben; Miklau Janez, Sinča ves; Leitgeb Terezija, Pliberk; Ran-

(Nadaljevanje na 8. strani)

NOGOMET:
Celovška Avstrija razočarala
Avstrija — WAC 0:0 (0:0)

Šele preteklo nedeljo se je pričel prvi kolli pomladanske nogometne sezone 1963.

Celovška Avstrija, ki je veljala za favorita, je pri tej tekmi imela veliko smolo. Kajti v 19. minuti je stal Splitčan, Bernard Vukas, sam pred golom, ki ga je čuval izvrstni vratar Pichler, in ni mogel poriniti žoge v gol. V 20. minuti se je isto zgodilo Lorberju II., ki je tokrat igral na desnem krilu.

In v 4. minuti drugega polčasa je bil zopet Vukas, ki je zastretil enajstmetrovko — in tako je šla »zaželeno zmaga« po vodi.

Sodniku Maršchallu iz Gornje Avstrije sta se stavila sledeča 2 kadra:

Avstrija Celovec: Garntner (Pihorner); Umgeher, Vaypot, Sadkmann; Büllwatsch, Hohenberger; Klug, Lorber II, Repitsch, Vukas, Senauer. — WAC: Pichler (Haiden); Janedk, Hollaus, Nücklerl; Nemansky, Lenzinger; Szokol, Cejka, Gänsthaler, Szolnik, Pesl.

SMUČANJE:

1. Marianne Jahn (Avstrija), svetovna prvakinja slaloma in veleslaloma, je brez dvomno najboljša smučarka v slalomu. Ni čuda, da jo imenujejo ljubljenci belega športa »kraljico slaloma«, kajti njena tehnična dovršenost in kačja gibčnost med vratici res mnogo prednjači vsem drugim, tako da se le malokdaj posreči kakšni drugi smučarki premagati »neprekošljivo Marijanko«. Z zmagami v Oberstaufnu, Grindelwaldu, Badgasteinu, v Bad Wieseeju, Megeju, Le Montu i. dr. predvsem v slalomu so jo že lansko sezono, posebno še po osvojitvi naslova svetovne prvakinja v Chamonixu, enoglasno proglasili častniki z idealno številko 0 za najboljšo smučarko

slaloma na svetu. Svojo kvaliteto je neštetokrat dokazala tudi tekom letošnjega leta, ko si je nizala zmago za zmago na različnih mednarodnih tekmah, kakor v Tschuggunu, na Hahnenkammu, v Marijinem Celju ... priborila si je tudi naslov avstrijske prvakinja v slalomu.

2. Francoz G. Perillat, ki je veljal zadnja leta kot najboljši v smuku, je letos zelo popustil in z njim vred tudi mnogi izmed njegovih vrstnih znanih rojakov. Z edino zmago pri tekmah svetovnega formata

in sicer v Grindelwaldu pri slalomu in le z maloštevilnimi boljšimi uvrstitvami je letos mogel razveseliti Francoze, ki polagajo veliko važnost nanj.

3. Presenetljive zmage je požel trenutno eden najboljših smučarjev na svetu Avstrijec Gerhard Nennung. Še skoraj vedno je odlično zadopal Avstrijo v dvoboju z Francijo, ki tvorita še vedno nesporno težišče moškega kvalitete smučarja, s tem, da je odločil marsikatero tekmovalje zase. Splošno pozornost je zbudil že lani, ko je

slavil zmago na Hahnenkammu in tudi pri nekaterih drugih tekmah. Letos pa si je priboril v odsotnosti Zimmermanna celo naslov avstrijskega prvaka, nadalje zmagal v Italiji na Tre-tre tekmovanju, pri predolimpijski preizkušnji v Innsbrucku in na drugih.

HOKEJ NA LEDU:

Od dne 7. do 17. marca je bil Stockholm prizorišče tekem za svetovno prvenstvo v hokeju. Udeležilo se je skupno 21 držav, ki so bile po sposobnosti razvrščene na 3 skupine (A, B in C).

Zelo dramatične so bile borbe v skupini A, iz katere naj bi izšel svetovni prvak. Do zadnje tekme se namreč ni vedelo, komu bo šel ta časten naslov. Sprva je vse kazalo, da Čehom. Toda sreča jim ni bila naklonjena in klonili so Rusom (1:3); ker pa so tudi proti Kanadčanom dosegli le polovičen uspeh (4:4), niso več veljali za resnega tekmovalca v borbi za prvo mesto. S tem pa so napravili Švedom, ki doslej še niso bili poraženi in se že smatrali za svetovnega prvaka. Nihče namreč ni več obračal večje pozornosti na Ruse, ki so že v prvi tekmi podlegli Švedski (2:1). Nenadoma pa se je rusko moštvo znašlo na vrhu lestvice in šele zdaj so Švedi opazili, od kod jim preti nevarnost. Ko pa so bili preteklo nedeljo Švedi nepričakovano premagani od Čehov, bi Švedom le še Kanadčani pripomogli na prvo mesto. Toda Rusi so se izkazali za boljše od Kanadčanov in tako radi boljšega razmerja golov (šlo je le za 1 gol) postali svetovni prvak, Švedsko pa porinili na 2. mesto. Nadalje se glasi lestvica:

3. ČSSR; 4. Kanada; 5. Finska; 6. DDR; 7. DBR; 8. USA.

Avstrija, ki je morala igrati v skupini C je dokazala, da bi zaslužila uvrstitev v skupino B. Z visokimi rezultati (med drugimi 30:0 proti Belgiji) je zanesljivo dosegla prvo mesto. Edini resnejši nasprotnici sta ji bili Madžarska in Bolgarija.

Gospodarji so zborovali

V četrtek, dne 14. marca, popoldne so se v Mohorjevi hiši sešli rožanski, gorski in podjurski gospodarji na obnem zboru Kmečke gospodarske zveze. Častno število navzočih je pričalo, kako zelo se naši možje zanimajo za gospodarska in socialna vprašanja in kako tesno so povezani s svojo stanovsko organizacijo.

Uvodno je zvezin predsednik g. Fric Kumer z Blata pozdravil navzoče zastopnike kmetijske zbornice v deželi in okrajih ter ostale in je nato podal besedo g. dr. Vinku Zwitterju, ki je govoril o tem, kako razpravlja »Mati in učiteljica« o kmetijskem problemu: »Misli sv. očeta o kmetijskem vprašanju sicer niso obvezne, vendar po svoji tehtnosti izredno važne. Vse tri velike socialne okrožnice Cerkve postavljajo najpraj-jasna načela k štirim najvažnejšim problemom sodobnega javnega življenja:

1. Svoboda in dostojanstvo človeka-podvinca sta največji kulturni pribitvi človeštva in morata ostati neokrnjeni;
2. Zasebno premoženje ni nujno socialno zlo, če se lastnik zaveda tudi svojih socialnih dolžnosti;
3. Delo je dolžnost vsakogar, delovni zaslužek pa mora zasigurati tudi gospodarski obstoj delavčeve družine;
4. Država naj v socialnem pogledu ne bo ne brezdržna in ne samodržna, marveč naj posreduje pravično razdelitev narodnega dohodka.«

Govornik je nato prešel na agrarna izvajanja pastirske okrožnice in izvajal med drugim: Civilizatorno zija med podeželjem in mestom velik prepad in vsa javna mesta so dolžna, da posredujejo podeželju vse moderne pridobitve higijenskega, kulturnega, vzgojnega, socialnega in prometnega značaja, sicer se bo dežela redčila naprej. Agrarna politika države mora s svojimi ukrepi upostaviti pravo gospodarsko razmerje med kmetijstvom in drugimi stanovi. Kmetijstvo pa si mora organizatorno, strokovno in zadružno kolikor le mogoče pomagati tudi samo. Kmet mora slediti tehničnemu napredku, če njegovih pridelkov pa morajo biti pravične in njegov gospodarski ter socialni položaj izravnati z drugimi stanovi.

G. zbornični svetnik Mirko Kumer, pd. Črčej starejši, je nato podal poročilo o položaju kmetijstva v letu 1962.

Med drugim je povedal tole: Kmetijski položaj je še vedno napet. Vedno spet dela skrb n. pr. prodaja govedi, če ni urejenega izvoza. Šele v zadnjih mesecih se več eksportira v Nemčijo in Italijo. Kmetje enotno zahtevajo mlečno ceno S 2.50 za liter. Glede lesnih cen so pogajanja z lesno industrijo v teku.

Kmetijska proizvodnja je visoka, v letu 1962 se je povišala za 7 odst. Samo tretjina mleka se porabi neposredno, ostali dve tretjini predelajo, pri čemer smo pač odvisni od izvoza. Proizvodnja pšenice presega domače potrebe. Svinjereja je lani nazadovala za 20 od sto in to spriči nerednih dohodkov. Zeleni nalet odobruje kmetijstvu pomoč v višini 450 milijonov, a po mnenju strokovnjakov bo za nadaljnjo pospeševanje kmetijstva potrebnih 750 milijonov. 35 tisoč svinj je zmaznjenih v skladiščih ter 10 tisoč govedi. Priznati pa je treba, da je dosedanja agrarna politika naše države prinesla mnogo dobrega in kmeti rešila težke krize. A še več se bo ob vzajemnem nastopu prizadetih dalo dosegiti.

Govornik je nato posvetil pozornost vprašanju avstrijske pridružitve k Evropski skupnosti. Pri tem je navajal nadvse zanimiva izvajanja min. svet. dr. Schroederja iz Bonna povodom kmetijskega visokošolskega tedna v Celovcu.

Evropska gospodarska vzajemnost

ima tudi v Nemčiji svoje prijatelje in neprijatelje. Da je v povojnih letih industrija započela z izvozom, je bilo mogoče samo na račun nemških kmetov, ki so morali poceni prodajati svoje pridelke. Nato so začeli z zelenim načrtom in kmetijskim zakonom in dosegli prav lepe uspehe. Rimski protokol EWG izrecno predvideva, da se mora urejevati skupni agrarni trg tako, da bo kmetijstvo zadobilo primerno dohodke. Sicer pa so v Ameriki taiste agrarne skrbi kot v Evropi. Kar bo kmetijstvo napravilo zmožnost pridelka, je izključno dobra kakovost pridelka. To je v Nemčiji prva skrb. Druga pa je v zadružnem združevanju kmetov pri nabavi, proizvodnji in prodaji.

Govornik g. Kumer Mirko je svoja nad-

vse zanimiva izvajanja zaključil z besedami:

- In kaj mi slovenski kmetje? Ali naj trepetamo, kaj bo z nami? Ne! Bo-
- dimo, kot pesnik pravi: Orjite dalje
- svojo domačo grudo! Naprej sejte
- zrnje, da bo Bog dal kruha nam
- in vam!

Sledila so poročila okrajnih zborničnih zastopnikov tako g. Waldhauserja Foltija, ki je poročal o delovanju celovške okrajne zbornice. Delo se izčrpava pretežno v sejah, na katerih so razpravljali med drugim zadeve odškodnine kmetom pri elektrifikacijah ob Dravi, gozdarske in druge prilike. V sledečem razgovoru so bila zanimiva izvajanja č. g. Kogleka o možnostih tujkega prometa.

Poročila in volitve

Izvajanjem govornikov je sledil zapisnik zadnjega obnega zbora ter poslovno poročilo za leto 1962, nakar so navzoči po razrešnici staremu odboru volili naslednji novi odbor svoje zveze:

predsednik Fric Kumer, Črčej mlajši, na Blatu,
podpredsednik Galob Anton, Pavlin v Malošah,
tajnik dr. Vinko Zwitter, Celovec,
tajnikov namestnik inž. agr. Joško Skamlič, Tinje,
odborniki svetovalci: č. g. Koglek Jože, župnik,
Lepušic Janko, Ravne pri Rožku,
Oitz Franc, Brnca,
Gregorič Lojze, Globasnica,
Wutej Franc, Pajovec na Ločilu,
Waldhauser Foltej, Slov. Plajberk,
Ogris Janko, Kotmara ves,
Jurij Trampuš, Dob pri Pliberku,
Domej Ignacij, Rinkole,
Kordeš Stefan, Globasnica,
Tolmajer Janko, Radiše.

Lepo uspeli obniti zbor je predsednik zaključil s pozivom, naj svoji stanovski organizaciji posvetimo še naprej svojo pozornost in ljubezen.

Filmska ocena

Bistrica v Rožu. — Sobota, 23. 3.: Mitternachtspitzen (IV). — Kriminalni film. Neko ženo bi radi podedovanja radi spravili v smrt. — Nedelja, 24. 3.: Die Buddenbrook, 1. Teil (IV). — Sijaj in propad neke nemške plemiške rodbine v sredi preteklega stoletja. — Sreda, 27. 3.: Gesucht wird Mörder X (IV). — Nemški kriminalni film. Dva časnika imajo na sumu, da sta nekoga umorila.

Borovlje. — Sobota, 23. 3.: El Perdido (III). — Film iz divjega zapada o preganjanem, ki hoče maščevati neki umor in o njegovem preganjalcu, ki ga mora umoriti. — Nedelja, 24. 3.: Zwei Bayern in Bonn (IV). — Dolgočasna nemška veseloigra. — Torek, 26. 3.: Der Teppich des Grauens (IV). — Kriminalni film z neko neverjetno zločinsko zgodbo. — Četrtek, 28. 3.: Wenn die Alpenrosen blühen (IV). — Otrok privede svoje ločene starše zopet skupaj.

Dobrla ves. — Sobota in nedelja, 23. in 24. 3.: Der Orgelbauer von St. Marien (IV). — Domovinski film. — Sreda, 27. 3.: Harte Burschen, steile Zähne (III). — Potovalne pustolovščine neke vele-mestne gospodične v divjem zapadu.

Miklavčevo. — Nedelja, 24. 3.: Vertauschtes Leben (IV). — Dramatičen film. Rada zamenjave dveh dojenčkov prideta dve družini 18 let pozneje v težke konflikte.

Sinča ves. — Petek in sobota, 22. in 23. 3.: Die Falle von Tula (IVa). — Kriminalni film iz divjega zapada. — Nedelja, 24. 3.: Der Hallwangerhof ohne Erben. — Sreda in četrtek, 27. in 28. 3.: Der Henker ist unterwegs (IVa). — Kriminalni film o neki tihotapski bandi, kjer se vrsti umor za umorom. Za odrasle s premislekom.

Št. Jakob v Rožu. — Sobota, 23. 3.: Stadt ohne Mitleid (IV+). — Dramatičen film. Štirji ameriški zasedbeni vojaki se morajo zagovarjati pred sodiščem, ker so zapeljali neko šestnajstletno dekle. — Nedelja, 24. 3.: Glocken läuten überall (IVa). — Konflikt med župnikom neke podeželske fare in njegovimi materialistično usmerjenimi nasprotniki. Za odrasle z resnim premislekom. — Sreda, 27. 3.: Heisse Grenze (IV). — Pustolovski doživljaji nekega ameriškega junaka v Meksiki.

Samotar — žrtev brezsrčnosti

(Slika iz brezsrčne sodobnosti...)

Pred sodiščem je bila obravnavana, pri kateri je bil obtoženec mož, ki je dolga leta živel življenje samotarja. Zagovarjati se je moral, ker je v obupu nad lastnim življenjem zaradi brezsrčnosti okolice v svoji podstrešni sobi podtaknil ogenj, ki je grozil uničiti celo stavbo.

Že zgodaj mu je umrla mati, edina, ki je živela zanj in ga razumela. Kot revna delavska družina v predmestju velenesta so se stiskali v tesnih prostornih kletnega stanovanja. Po smrti matere pa je oče kmalu pripeljal drugo mater in od takrat za fanta v stanovanju ni bilo več prostora. Umanjati se je moral na podstrešje, kjer si je sam »zgradil« bočno sobico. To je bil odslej njegov življenjski prostor, kjer je v samotni in zavrnjenosti od družbe živel življenje samotarja.

Svoje bočno kosiilo je sicer še smel ogreti na štedilniku mačehe, a njegov prihod je bil vsakokrat nezaželen. Dobro je to čutil. Bil je zato še bolj zagrenjen.

Kot pomožen delavec si je služil trd kruh pri nekem zidarstvu podjetju. Pri istem delodajalcu je delal petnajst let in zadovoljni so bili z njim. Bil je zanesljiv, in vreden delavec, tih in vrljuden.

Medtem mu je umrla tudi oče in mačeha si je našla drugo stanovanje. Kmalu so novi najemniki zahtevali tudi od stanovalca samotne podstrešne sobe, da jim jo prepusti; od souporabe kuhinje pa so ga že hitak izgnali.

V življenju samotarskega moža je bil to tak udarec, da ga ni prenesel. Zapustiti podstrešni bival, kjer mu je bilo edino pribežališče in kjer je preživel vsa leta od svoje mladosti, na kar ga veže toliko spominov, čeprav grenkih... To je preveč za njegovo preprostost življenja... Čutil je, da se je ves svet zaklel proti njemu, da ga vse preganja, vse sovraži...

Bil je smrt. V tem duševnem prelomu njegove notranjosti je v veliko začudenje delodajalca, kateremu je petnajst let zvesto delal, odpovedal delo. Po pordnevnem blodenju po predmestnih zakotnih ulicah — ko mu je pošel še zadnji denar, se je vrnil v svojo podstrešno sobo, kjer je po nemirni noči zgodaj zjutraj vstal, zmetal vse svoje »imetje« na posteljo ter v blaznosti vse skupaj zažgal. Hitro je zapustil podstrešje in hitel na vlak ter se odpeljal v sosednje mesto. Tam je blodil brez cilja, dokler se ni sam javil policiji, rekoč: »Zaprinite me, saj ne vem več, kam vodi moje življenje.«

Do požara v podstrešni sobi pa ni prišlo, ker je to preprečil sosed, ki je še pravočasno opazil nevarnost.

Prišlo je do sodne obravnave. Tam je šele bila razkrita vsa revščina nesrečnega moža. Predsednik sodišča je ugotavljal: »Treba je poznati življenjsko pot obtoženca, potem je šele mogoče ugotoviti kako velik delež krivde na tem slučaju nosi človeška družba. To je tipičen slučaj naše dobe.

JANEZ JALEN:

23

CVETKOVA Cilka

Z G O D B A

Cilka je milovala tiste srce, ki vodijo v takih divjih pogonih mladiča, morebiti celo dva: »Strašna mora biti njih skrb, kako naj jim rešijo življenje.«

Par golobov je spet priletelo na žir. Hotela sta že sesti, pa sta opazila Cilko. S široko razprtimi perutnicami sta se odpeljala na polje ob Savi.

»Kako sem si želela otrok, pa jih Bog ni hotel dati. Je že vedel zakaj. Kam bi sedaj z njimi?«

Cilka je sedla. Globoko pod njo je šumela Sava. Na cesti proti Soteski je drevoči avtomobil divgal oblak prahu. Tik pred njo so predle mušice sončne žarke. Ne daleč za njenim hrbtom je dolbta žolna tritel vrh. Cilka pa je sedela, kakor bi nič ne videla in nič ne slišala. V mislih je še enkrat hodila po svoji današnji poti.

— Še tema je bila, ko je zjutraj odšla od doma. Z leskovko je morala očepati roso z grmovja, drugače bi bila vsa mokra. Malo pod vrhom je velik gams goščar le nekaj korakov pred njo preskočil stezo. Ustvaršila se ga je kakor samega črnega hudobca.

Skozi Nomenj je morala teči, drugače bi bila skoraj zamudila vlak.

Blejsko jezero se je svetlikalo v jutranji

svetlobi. Od otoka proti bregu je drsel samotni čoln.

Jesenice so bile polne dima. Premetavanje železa je udarjalo iz tovarne.

Na ravnini pod Vrbo je sonce prisijalo v vlak. Skaline Peči nad Breznico in Rodinami pa so bile še vse mračne. Pa vendar je Cilka dobro razločila voz, ki se je počasi pomikal po stni, ostro začitani poti, prek širokih melj.

V Otočah je izstopila. Romarjev ni bilo kar nič. Pa saj Cilka se ni za nikogar brigala. Mudilo se ji je na Brezje.

V spovednici se je dolgo pomudila. Mi-mogrede ji je prišlo na misel, da jo imajo ženske, ki so čakale za njo, gotovo za veliko grešnico, ko toliko časa ne opravi. Cilka pa le ni mogla pristati na spovednikovo prigovarjanje, da naj skuša še potpeti. Že je hotela obljubiti, pa se je spomnila, kakšen pekel je doma. Zavedela se je, da bi obljube ne mogla izpolniti.

Po svetem obhajilu je pokleknila na stopnico pred Marijin oltar. Zagledala se je v milosti polni, k Jezušku nagnjeni obraz in molila in prosila. Saj ni hotela, pa se ni mogla ubraniti. Solze so ji pri-drele na lica. Ni jih mogla zadržati. Brisati jih je morala z robcem, čeprav jo je bilo sram. Dobro, da je nihče ni poznal.

Počasi se je umirila. Kakor bi ji bile solze izprale dokaj grenkobe iz srca. Vsa ponižna in močna je še drsala po kolenih okrog oltarja.

Šele zunaj cerkve se je spomnila, da mora dati še za sveto mašo v čast Materi

Za mladino in prosveto

Ljudsko igranje na naših odrih

Naše ljudstvo zelo rado gleda igre, katere prirejajo naši podeželski odri. O tem imamo že ukoreninjeno tradicijo; saj moramo s ponosom trditi, da se je ljudska dramatika malokje tako široko razvila kakor na slovenskih tleh. Že zadnja desetletja prejšnjega stoletja smo dobili lepo število živinskih in ljudskih iger, mnogo pa je bilo tudi prevodov, največ iz nemške ljudske igrske zakladnice.

Ljudsko igranje pri nas označuje ves čas izrazito krščanska oznaka. Temu je glavni vzrok dejstvo, da se je vsa ljudska kultura oblikovala na krščanskih osnovah. Tukaj so izvršila nekdanja krščanska prosvetna društva veliko nalogo. Sicer so tudi liberalne prosvetne organizacije v svojem omejenem delokrogu storile svojo dolžnost, vendar pa niso prodirle globlje v ljudsko življenje; poleg tega pa je to delovanje bilo bolj nadležno kot študijske dramatike, ki je morala močno oznako neljudskega čilantizma (malomeščanstva).

Ljudske kulturne organizacije v okviru krščanske kulture so s svojo pripravljenostjo in hotenjem silile ljudske pisatelje, da so pripravili zadostni igrski repertoar in tako smo dobili zlasti v času okrog prve svetovne vojne lepo in bogato igrsko literaturo, od katere še danes v glavnem živimo. Takrat so dramatičarji mnogo ljudskih povesti največjih pisateljev, prav tako pa so v tem času nastale številne izvirne igre Finžgarja, Cankarja, Vomburgarja in drugih.

V ljudskih igrah prihaja v ospredje močna zavest verske in narodne skupnosti. K takim igram gledalci ne prihajajo, da bi

Moč načel raste...

Načela življenja imajo svojo moč od nagibov ali vrednot. Čim večje so vrednote, tem močnejša so načela.

Lahko bi pa tudi rekli: čim več je vrednot, tem močnejša so načela. Našo voljo more namreč istočasno več vrednot nagibati k dobremu. Tako je mogoče, da je za nas kaj dobro, obenem pa tudi ugodno, prijetno, mikavno in lepo. Načelo:

Človeška družba — masa se danes več ne zaniema za posameznika, ki nič več ne velja.

Psihiatr je dognal, da je sicer normalnega človeka družbena izolacija pripeljala do te duševne oboletosti. Obtoženec pa je bil oproščen.

umeli umetniški užitek, marveč z zavestjo, da bodo sodoživljali dogajanje na odru kot nekaj, kar je njihovega, iz njihovega življenja vzetega; to je njihova igra, zato bodo v igrah, ki izhajajo iz njihove sredine, gledali predvsem sebe in svoje.

V življenju našega človeka pa je najmočnejša usmerjevalka življenja krščanska vera in ljubezen do naroda. Zato tudi vsako dogajanje v ljudstvu nosi močno podčrtano versko in narodno oznako. To lepo potrjuje tudi pesnik Oton Župančič v svo-

Iz filmskega sveta

KAKO BO Z LETOŠNJI »OSKARJI«

Že v 35-letje bodo delili »Oskarje« za najboljše filme zadnjega leta. Prava tekma se je že začela za dosego tega častnega naslova. Pri ocenjevanju filmov za to odlikovanje sodeluje več kot 2000 članov ameriške filmske akademije.

Doslej ima največ izgledov, da doseže prvi častni »Oskar« film pod imenom »Lawrence of Arabia«, o katerem smo že poročali, da prikazuje dobo angleške kolonialne moči v arabskem svetu. Naslednjo oceno pa bo najbrž dobil film »Kdo moti slavčke«.

»Oskarje« bodo letos delili 8. aprila.

KJE JE LOLOBRIGIDA?

Pred nekaj leti najbolj znana filmska igralka in »najlepša žena sveta« je pred nedavnim s svojim možem Mariborčanom Škofičem zapustila Italijo in se preselila v Ameriko, kar je zbudilo mnogo kritike

bodi mož! me nagiblje na moška dejanja, ker je moštvo nekaj častnega, a tudi zato, ker ostanem tako dosleden in zvest samemu sebi, kar je tudi neka vrednota. Tako me več nagibov (vrednot) nagiba, da sem resnično mož v življenju.

Prav tako pa tudi velja: čim trajnejši so nagibi ali vrednote, tem trajnejša je moč načel.

Iz enakega vzroka pa more moč načel tudi pojmati ali celo popolnoma prenehati. Če človek izgubi smisel za to, za kar se je malo prej navduševal, tedaj bo kmalu zavrgel načela, katera je gradil na vrednote, katere je zavrgel.

Tako drži pravilo: čim večja je vrednota, tem večja je moč načel, in čim bolj pojema spoznanje vrednot, tem bolj pojema tudi moč načel.

božji v dober namen. Polhitela je nazaj in se spet za kratek čas ustavila pred Marijo. Zajtrkovati ni utegnila iti. Se ji je preveč mudilo v Radovljico, da opravi dopoldne.

Od začetka je hodila tako naglo, da se je le tu pa tam ozirala na njive ob cesti. »Kako dobro poiže imajo ljudje tukaj. Vse drugačno kakor pri nas v gorah.« Skozi podvinjski gozd je prigriznila nekaj malega od popotnje, ki jo je nosila s sabo v košari. Ko je pa zagledala radovljiški zvonik, ji je postajal korak zmeraj bolj počasen. Pred sodnijo je hotel kar zastati. »Kaj bi se obotavljala. Moram pred sodnika.«

»Dekle, kaj bi rada?« jo je pogledal sodnik prek naočnikov.

Cilki je bilo nerodno. »Gotovo me ima za nezakonsko mater, ki se je prišla potegovat za pravice otroku,« je mislila in plaho povedala, da je že omožena.

»Tako. Žena ste že. Pa kaj želite?«

»Ločila bi se rada,« je že skoraj zašepetala Cilka.

»Tako? Ločila? Kaj je ta moda tudi že na kmete zašla?« se je prijel sodnik z obema rokama za mizo in srepro gledal Cilko izpod čela.

»Oh gospod svetnik, saj vi ne veste —,« je skoraj zajokala Cilka.

»Tako. Marsikaj vem in marsikaj drugače vidim kakor drugi.« Sodnikov glas je izgubil vso robatost. »Kako vam je pa ime?« je prav po domače vprašal.

»Cilka sem.«

jem poročilo o prireditvi »Milkove Zale«, katero so nekoč igrali koroški kmečki igralci v Ljubljani. Tu govori o pobožnosti, ki je prevečala vsako kretnjo igralcev na odru, o prizorih, nad katerimi je plaval čudovita svetost in tako globoko občutje, da si bil pretresen in so ti privrele solze iz oči... To je prava ljudska igra; danes jo imenujejo tudi laično igro. V njej stopa iskrenost podajanja pred kakovostjo podajanja. Pri takih igrah, ki igrajo iz živega doživljanja, je mogoče, da spričo njegovega notranjega ognja pozabiš na pomankljivosti v igrski tehniki, kakor se je to zgodilo Otonu Župančiču, ko je gledal preproste kmečke igrače s Koroške. In to je treba našim igralcem prikazati kot prvi predpogoj uspeha pri njihovem idealnem prizadevanju ob nastopanju na igrskih predstavah. Iskrenost, preprostost ter resnično doživljanje občestvenih, to je ljudski dogajanj, so temelji pravega ljudskega igranja.

med Italijani (nekateri so jo celo nazivali za izdajico italijanstva). Koncem letošnjega februarja pa se je menadoma pojavila v Parizu, kjer bi naj bila v avdienci pri francoskem ministrskem predsedniku Pompidouu. Poročila pravijo, da bi se naj »Lollo« v najbližnjem času preselila v Francijo in največ zaradi finančnih razlogov, kajti v Franciji so baje davčni vijaki do filmskih umetnikov še dovolj prizanesljivi.

MUSSOLINIJEVA HOI PROTESTIRA

Grofica Edda Ciano, hči italijanskega diktatorja in ustanovitelja zloglasnega fašizma, Benita Mussolinija in žena nekdanjega zunanjega ministra Ciana, hoče ustaviti predvajanja filma »Proces v Veroni«, katerega je pripravil italijanski filmski producent Dino de Lauretis. V tem filmu prikazuje proces in usmrtitev grofa Ciana. Svojo pritožbo utemeljuje grofica s trditvijo, da je film netočen, nekorekten in žaljiv za prestole. Film so kazali v Benetkah in bližnjih mestih, 8. marca pa bi ga morali predvajati kar v 108 kinodvoranah Italije, a je začasno ustavljen.

NA »OSKARJE« ČAKAJO

Kot vsako leto, bodo tudi letos v začetku aprila razglasili imena onih »srečnih«, ki bodo deležni največjega odlikovanja v filmskem svetu, ko bodo prejeli kipce »Oskarja«. To filmsko razsodišče ima zelo težavno nalogo, kajti zadnja leta je postal lov za »Oskarji« tako nelojalen in v reklami pretiran, da so temu podlegli celo jury-možje. Ameriška filmska akademija je letos posebej opozorila razsodišče, da se naj zadržuje pred vplivi in pristranostmi pri delitvi nagrad in se naj pri tem drži pravilnosti in svoje vesti.

»No, Cilka, pa sedlajte,« je pokazal z roko stol, »in povejte kako in kaj.«

Cilka je pripovedovala, sodnik je pa poslušal. Vmes je večasih kaj pogodrnjal. Cilka ni vsega razložila, razumela pa je, da je bil nejevoljen na ničvredne babe in na norčave dedce.

Cilka je skončala lin občutla, kakor bi bila vngla najtežjo rjuho vlažnega listja z ramen.

Sodnik se je zavaljal: »Tako, Cilka. Prav dobro vas razumem. Uganika mi je pa vaš mož. Tako brhkoto ima doma, pa se z drugo poča. Trot!«

Cilka se ni mogla zdržati smeha. Pa se je spomnila, da bi jo utegnili imeti sodnik za nečimrno, češ kako dobro se ji zdi, da mu je všeč. Hitro se je zresnila: »Res mi drugega ne kaže, kakor da se ločiva.«

»Pravico imate. Samo —,« Sodnik je vstal in se sprehodil po sobi, »za zdaj še ne bova vložila tožbe.«

»Gospod svetnik,« je zaprosila Cilka. »Kaj bi še čakala, ko ne more biti nikoli več prav.«

»Prav, prav. Tako res nikoli več ne bo, kakor bi lahko bilo. Komu je pa za vse prav?«

»Potemitakem sem zaman prišla v Radovljico,« je Cilka kar vstala.

»Nisem rekel, da ne bo nič. Le ne mudi se ne nikamor. K župniku pojdi ta še prej.«

»H župniku,« je zaskrbelo Cilko.

»Da. Če vaju je prerahlo povezal, naj pa skuša sedaj prirediti.«

»Gospoda Janeza smo že polkopali,« bi

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

CETRTEKOVA ČRTICA:

JEAN JE VEDNO SAM

Kadar so fantje v nedeljno popoldne hodili s svojimi očeti na nogometno tekmo, je Jean hodil sam. Ni imel očeta. Živel je z materjo sam. Tudi na nogometnem igrišču in doma in v šoli je bil sam.

Mati je delala v nekem uradu. Vsako jutro ob pol osmih sta šla skupaj do postajališča cestne železnice. Skupaj sta se peljala do glavnega trga. Takrat je bilo vedno tako lepo. Na trgu sta oba izstopila. Mati ga je poljubila, potem pa je čakal na drug tramvaj. Mati se je naglo izgubila v množici, ki je hotela na delo. Jean se je potem odpeljal proti šoli in ves čas mislil na svojo mater.

V šolo ni rad hodil, toda moral je. Prav tako je morala mati hoditi v službo. Vsak dan. Tu ni bilo mogoče ničesar storiti. Samo ob nedeljah sta ostajala doma. Zato je bila nedelja za Jeana najlepši dan. Ves teden se je veselil nanjo. Štel je dneve. Ponedeljek, torek sredi... Od ponedeljka do nedelje se mu je zdelo neskončno dolgo. Sedaj, sedaj pa je bil šele ponedeljek.

Jean je bil zelo ljubeč deček. Zato ni bilo čudno, da so ga imele deklice iz šole rade. Do njih se je vedel, kot da so že odrasle, bile pa so stare šele enajst let. Prav toliko kot fantje. Drugi dekci so bili

prati, likati, krpati perilo in pospravljati stanovanje. In zato je Jean molčal, čeprav je že davno hotel zvedeti, zakaj prav on nima očeta. Mati bi mu to gotovo povedala. Bila je pametna in vedela je mnogo. Samo vprašati je bilo treba, toda to je bilo najtežje. Kako nedeljo bi jo lahko vprašal, toda čutil je, da bi bilo vprašanje prenačljeno.

Fantje so bili prav nemogoči. Nekega dne med odmorom so Jeanu neprestano govorili: »Zakaj nikoli ne pripelješ svojega očeta na nogometno tekmo?« Preganjali so ga po dvorišču kot zver. Bežal je pred njimi in se skrival, toda niso prenehali. Dobro je bilo, da se je tedaj oglašil šolski zvonec. Ta ga je rešil, kajti vsi so morali v razred. To je bila zadnja ura tega dne. Jean je bil zelo žalosten. Ko se je ura končala, so vsi učenci pohiteli domov. Samo Jean je ostal v razredu. Sam. Sedel je v svoji klopi in jokal. Nihče ga ni videl, moral je jokati. Bil je tako sam in tako žalosten.

Nenadoma so se odprla vrata in pojavil se je njegov razrednik. Opazil je Jeana in ga vprašal, zakaj se joče. Jean ni odgovoril. Čutil je, da bi moral odgovoriti kakor vedno, kadar učitelj vpraša. Toda ni vedel, kaj naj bi rekel. Učitelj je prišel bližje in se enkrat vprašal: »Jean, zakaj si se jokal?« Toda sedaj ni bilo tako kot vedno prej. Sedaj ni bilo v klopi dijakov in nihče se ni smejal, ker ni znal tako odgovoriti. Vse je bilo tiho, neznosno tiho.

Gozdiču spomladi

Gozdič tihi in zamrzli,
zopet bodeš zaživel.
Suhe veje zelenele,
z njih pa pišček bo zapel.

Zašumeli spet lesovi
in cvetela lipica,
ki bo v svoji hladni senci,
hladila čelo potnika.

Če poslušam spev skrivnosten,
ki se ziblje nad menoj.
Se mi zdi, da v mojem srcu,
slišim isti spev in boj.

A. M.

Tvoji koraki, mamica...

Kadar večerne sence vse trudne legajo čez dolino in prihajaš s polja domov, mamica moja, sem že ves utrujen, in veke mi lezejo čez oči, kakor bi bile s svincem obtežene.

A vendar te jasno slišim in se razveselim: »Mamica je prišla!«

In kadar stopiš v vežo, spoznam takoj tvoj korak in se v radostim: »O, mamica je doma!«

Nobenega drugega koraka ne spoznam tako hitro in tako natančno kakor tvoje, mamica. Še atekovega komaj, dasi stopa mogočno in glasno.

A tvojega, mamica, spoznam takoj. Ko si prišla zadnjič domov v spremstvu dveh sosed, sem med vsemi tremi brž razločil tvoj korak, ko ste stopale po veži.

In če je tvoj korak, mamica, še tako tih, slišim ga. Ali misliš, da te nisem slišal ono

V razredu sta molče stala Jean in njegov učitelj. Samo onadva. To se ni zgodilo nikoli prej!

Učitelj je čakal na odgovor, toda ni ga dočkal. Oba sta molčala. Čez nekaj minut je začel govoriti učitelj. Jean je pazljivo poslušal. Bolj pazljivo kot med uro. Zdelo se mu je, kot da sliši glas, za katerim je hrepenel vse svoje mlado življenje. Toda to se mu je zdelo neskončno dolgo. Dan za dnem je brezmejno hrepenel za glasom, ki ga je sedaj poslušal.

Učitelj je očetovsko govoril svojemu učencu, kajti poznal ga je od prvega šolskega dne. Mnogo je vedel o njem, več kot si je deček sploh mislil. Govoril mu je dolgo, dokler se Jean ni začel smejati. In tedaj ga je poslal domov.

Ta večer je mati, ko se je vrnila iz službe, takoj opazila, da je njen mali sin bolj zadovoljen kot drugače. Ko je prišla pred vrata, je zaslišala, kako prepeva. Vesel je prišel k vratom, da jih bo odprl. Njegov objem, ko ji je odprl vrata, je bil prijetnejši in daljši kot običajno. Ves večer je bil zelo gostobeseden in vesel. Mnogo je pripovedoval o učitelju.

Prihodnji dan, ko so bili otroci spet v razredu, jim je učitelj povedal na njihovo veliko veselje, da jim bo namesto matematike pripovedoval zanimivo zgodbo. Tako Jean kot vsi drugi otroci so bili navdušeni.

»Med drugo svetovno vojno je prišel v naše mesto vojak iz neke tuje dežele. Bil je oficir, kapetan. Tu je spoznal dekle, ki jo je vzljubil. On je ljubil njo, ona pa njega. Domenila sta se, da se bosta poročila. Medtem se je vojna končala. Oficirja so odpustili iz vojske. Odpravil se je v svo

jo domovino, da bi si našel zaposlitev, kasneje pa bi šel po svojo zaročenico in jo odvedel s seboj. Toda zgodila se je nesreča. Letalo, s katerim se je kapetan vračal domov, je strmoglavilo. Ubil se je. Zaročenika je nestripno pričakovala vest, da je srečno prišel domov, toda sporočili so ji njegovo smrt. Ostala je brez bodočega moža, deček pa, ki se je kmalu rodil, pa brez očeta!«

Učitelj je umolknil. Šolanji v klopih so bili kot okameneli. V razredu je bilo tiho. Zgodba je vse otroke nenavadno ganila. Učitelj jih je molče opazoval. Čez nekaj časa je rekel:

»Ostanek te ure vam polklanjam.« Po tem je zapustil razred, otroci pa so še vedno molče sedeli v svojih klopih.

Po tem dogodku se je vse spremenilo. Jean ni bil več žalosten. Veselo se je igral s svojimi tovariši. Vedel je, da je učitelj njegov najboljši prijatelj. Fantje ga niso več spraševali:

»Zakaj ti je ime Jean? Zakaj nimaš očeta?«

E. F. Regins

Za dobro voljo

Vdovčev žalovanje

Jožefu je umrla žena. Kmalu zatem se je poročil z njeno sestro. Pa ga sreča na cesti prijatelj in vpraša:

»Zakaj pa nosiš črn trak?«

»Ker mi je pred tremi meseci umrla sva-kinja,« je odgovoril Jože.

Samo za pet minut

Soseda vpraša malo Anico: »Kje so pa mama, da jih ni doma?«

Modra Anica pa odgovori: »Mama so šli pred dvema urama za pet minut k teti Rezi...«

Pogreb v hotelu

Prvi dan: »Gospod ravnatelj, ali vidite to črno piko na blazini? Je to stenica?«

»Da, a je mrtva.«

Drugo jutro: »Gospod ravnatelj, se spominjate tiste stenice?«

»Da, a je bila mrtva.«

»Da bi videli, koliko ljudstva je prišlo te noč na njen pogreb.«

Trden zakon

Zakonca Kremžar prideta v hotel, kjer mislita preživeti dopust. Gospod stopi k vratarju, da bi uredil vse potrebno. Ko vleče na dan dokumente, opazi, da mu manjka potni list.

»Kako mi morete dokazati, da je gospa res vaša žena?« je rekel vratar nepotrpeljivo.

»Prijatelj,« je odvrnil Kremžar, »če bi mi vi lahko dokazali nasprotno, bi vam bil vse življenje hvaležen.«

se bila Cilka rada otresla pota v župnišče.

»Sem ga poznal. Škoda ga je bilo. Pa le zanesite se. Tudi sedanjí vama bo vedel pravo povedati. Morebiti še bolj zadene, ko ga pesmi nič ne motijo in ne pusti srcu preglasno spregovoriti.«

»In če se mu ne posreči —?«

»Potem pa pridite nazaj k meni, Cilka! Bomo že tako uredili, da bo vašega moža greh dovolj drag.«

Sodnik je prijazno segel Cilki v roko. Cilka je pozdravila in odšla. Kako je pa prišla po stopnicah navzdol in po klanou na postajo, ne bi bila vedela povedati.

V vlaklu je sedla v kot in se tako zamilila, da bi bila skoraj pozabila na Nomenju izstopiti. —

Velika črna mravlja je priletela Cilki na roko. Odlbrnila jo je v travo in se ozrla naokrog, če morebiti ne sedi preblizu mravljišča. Ni se ji bilo treba preestati. Ugotovila je, da je mravlja prišla iz več kot tri sežnje oddaljenega trhega štor.

Cilka se je spomnila lepe smreke. Prav tistega leta, ko se je bila ona omožila, so jo bili posekali. Sedaj je od vse lepote ostal samo še od mravelj ves preluknjan štor. Tako so njo samo razjedle bridkosti in skrbi zadnjih let.

Cilka se je odpočila. Kakor se ji je prej mudilo, tako ji je sedaj zaustajal korak. Še najbolj ji je kazalo, da stopi kar spotoma v župnišče. Ne bilo bi ji tako zelo nerodno, ko bi bila prej vprašala gospoda za nasvet, preden je šla na sodnijo. Tako pa —. Rajši bi se prerinila skozi najbolj trnjevi grm.

»Pa če bi se ne ločila?«

Ne, ne in stokrat ne je zavpilo v njeni duši. Tudi odložitvi ločitve ne more več.

Čim više proti vrhu se je pomikala Cilka, tem bolj se je obotavljala. Domislila se je, da v zelnikih pod skalami že od pomladi ni bila več. Zelje je še sama vsejala, plet je pa hodila Minca. Tudi sadike za v zelnik pri stogu je prinesla Minca. Bog ve, ali se je potem Minca še kaj pobrigala za tisto gredico, ali je pozabila nanjo, kakor je pozabila tudi sama.

Cilka je zavila s steze v goščo. Naletela je na družinico gobanov in se jih razveselila. Potrgala jih je in jih položila na vrh v košaro. Začela je iskati gob, pa ni imela več sreče.

Na jasi pod zelniki je prepodila mlado lisico, lovila je kobilice.

Gredice vseh drugih so bile obdelane. Nekateri bolj, druge manj skrbno. Na Cvetkovi je pa rasel sam plevel. Najbolj se je razbohotil osat. Zoreči jajčasti koški so gledali čez precej nizke plot.

Cilko je bilo sram: »Le kaj si mislijo ljudje, ki zaidejo mimo. Po vseh gredicah se bo razsejal osat. In drugo leto me bodo ženske grdo gledale, ko zlepa ne bodo mogle opletiti sčve.«

Da bi popravila vnemarnost, je Cilka odločila košaro, privihala vrhnje krilo in se kar z golima rokama lotila bodečega plevela. Sivkast oblak kodeljic je zaplesal okrog Cilke. Rahel veter jih je raznašal daleč naokrog. Dokaj pa se jih je obesilo Cilki na obleko.

Cilka se kodeljic še otepati ni skušala. Zelela je celo, da bi ujela kar se da veliko semena tega nadležnega in trdoživga plevela. Kaj bi bila njena pozabljivost še drugim v škodo.

Osat in plevel je bil večidel porvan in tesno steptan v kotanjo na koncu gredice, kjer naj bi do pomladi sprihnel. Cilka se je zavrnila:

»Kakor veter to ničvredno seme bodo jeziki raznesli mojo ločitve in se zgledovali nad njo. Marsikdo mi bo privoščil, češ zakaj pa je Janeza pustila. Sedaj pa ima najlepšo kobilo v Bohinjju! Pa ko bi ljudje šele vedeli, zakaj si nisem upala Janeza vzeti —.«

Cilka je spet prelezla plot in dvignila košaro. Rahlo je šla prek jase, kakor bi se balla, da bi z osatovim semenom ne raztresla pohujšanja okrog sebe. Ustavila se je šele v gošči pod košatimi smrekami, kjer v gosti senci ni moglo rasti drugega kakor samo zeleni mah. Začela je otepati sivkaste kodeljice raz sebe, pa ji kar ni hotelo uspeti, da bi se jih znebila. Začelo jo je jeziti. Da bi odnehala? Naki! Previdno se je razgledala skozi vejčevje na vse strani naokrog. Ko se je prepirčala, da nikjer nikogar ni in, če bi se slučajno kdo približal, da bi ga ona prej opazila kakor on njo, je sklekla vrhnjo obleko in jo obesila na štoricelj ob deblu. Dokaj dolgo se je zamudila, preden je doobra očistila obleko. Taka vendar ni mogla v župnišče.

Kakor bi se bila z osatom vred znebila tudi plevela, ki ji je moril dušo, se Cilki

življenje nič več ni zdelo tako obupno čmo. Naglo je vrgla očisteno obleko nase, si jo uredila, popravila še lase in ruto in z lahkim korakom odhitela proti vrhu stmine.

Zgoraj se je sever boril z jugom. Cilki se je zadržalo, da dokaj laže sope. Po stezi čez senožeti in po poti med njivami okrog centke je šla z dvignjeno glavo. Ljudi je prijazno odgovarjala in jim na vprašanje, kje je hodila, brez ovinkov odgovarjala, da je bila po opravih v Radovljici. Božjo pot je previdno zamolčala, ker bi se ljudem čudno zdelo, da hoti sredi tedna in kar sama na Brezje.

V župnišče je Cilka stopila, kakor bi ji bili naročili, naj jim kaj prinese iz doline. Celo nič skrivala ni. Kar vpritoč Zefe, ki je še vedno gospodinjila v župnišču, je povedala gospodu Jožetu, naj čimprej pokliče njo in Viktorja k sebi zavoljo ločitve. Gospod in Zefa sta se oba začudila. Cilka je pa prav vsakdanje povedala: »Saj poravnala se ne bova. Vsaj jaz ne. Pa je tako naročil sodnik. Noče prej sprejeti tožbe.«

Domenila sta se z gospodom za drugi dan zvečer, naj še Viktorju pove.

»Bom.«

»Oh, jej no, Cilka,« je tarnala Zefa. »Jaz bi kaj takega ne zmogla, pa čeprav bi me bilo konec.«

»Jaz pa hočem v življenju vsaj nekaj sončnih žarkov še. Dovolj dolgo sem bila potisnjena v mrazlo senco.«

(Dallje prihodnjič)

OAS-ovci potrebujejo denar

(Nadaljevanje s 1. strani)

da bodo morali pri lovu nanj verjetno uporabiti solzilne bombe; skupno z vratarico so potem odšli v zgorinje nadstropje, kjer so prebudili njeno družino ter vse osebe, ki so spale v bližini prostorov, v katerih je imel Lucien Israel shranjene svoje dragocenosti in denar. Vse te ljudi so z enakim izgovorom prisilili, da so se zaprli v neko sobo v pritličju stavbe, da bi bili tako zavarovani pred plinisko bombno in pred zločincem, ki je prav gotovo skrit v poslopju. Vratarica jim je na njihovo zahtevo brez ugovaranja izročila ključ Israelovega stanovanja.

Druga dva tatova sta medtem vdrla v Israelovo stanovanje in industrialce jima je pod smrtno grožnjo moral izročiti ves svoj denar, potem pa še odpreti blagajno, v kateri so bili vrednostni papirji, last Israelove družbe. »OAS potrebuje denar,« sta kar naravnost povedala. Druge dragocenosti, kot na primer dragulje Israelove žene, pa so tatovi pustili na miru. Potem ko so zaprli tudi oba preplaščena zakonca v isto sobo skupno z drugimi, so dnu zločinci

pobegnili v avtu, ki jih je ves čas čakal pred vrati.

Oba roba sta le dva primera med vedno številnejšimi bančnimi ropi v zadnjih mesecih, za večino letih pa so odgovorni agenti OAS, tajne teroristične organizacije, ki v zadnjem času znova poskuša vse —

K R A T K E V E S T I

Strah ima velike oči, pravi stari pregovor. Resnico je potrdil tudi dogodek, katerega smo doživeli prejšnji teden. Po klancu, ki pelje s trga proti železniškemu podvozu, sta šla dva mladeniča, po videzu sodeč Nemca z onkraj meje. Na ovinku sta se ustavila, položila veliko škatlo v snež in jo urno zagrebla. Nato sta se s hitrimi koraki odpravila v Spodnji Trbiž. Njuno početje so opazili mimoidoči in so brž opozorili orožnike.

Sum, da gre za kaj izrednega, je zrastle, ker se zopet sliši o nemških dinamitardih. Oblast je zastražila kupček snega s tisto škatlo in orožniki so že v pol uri zgrabili oba mladeniča, ki sta se neverjetno začudila, kaj jima hočejo. Pripeljali so ju k

predvsem pa polastiti se večjih vsot denarja — da bi prišla na oblast. Gorje lastnikom bank ali drugim, od katerih oasovci izsiljujejo denar, pa se jim ti upirajo: mnoge doloti podobna usoda, kot je doletela Henryja Lafenda, direktorja neke večje paniške banke, ki so ga prejšnji dan oasovci ustrelili ob belem dnevu v središču Pariza.

Škatli in edon izmed njih je naglo potegnil izpod snega zavoj, da so vsi okoli stoječi preplašeno odskočili. Odleglo pa jim je, ko je namišljeni terorist povlekel iz škatle, ne bombo ali peklenjski stroj, marveč le par pošvedranih čevljev.

Bivši predsednik italijanske republike in prvi predsednik mednarodne fundacije »Balzan«, Giovanni Gronchi je uradno obvestil papeža Janeza XXIII., da so mu podelili nagrado za mir.

Chicaško sodišče je obravnavalo predlog, da brezdelneža in postopača Pala Rica izženejo iz dežele. Toda ta jim je predložil zelo prepričljiv argument proti tej obsodbi: dokumente, s katerimi mu kar 60 držav prepoveduje vstop na svoja ozemlja.

Sovjetska kulturna ministrica Jekaterina Furcova bo prispela na uradni obisk na Dansko konec maja. Z danskimi predstavniki se bo razgovarjala o razširitvi kulturnih stikov med obema državama.

Število nezaposlenih v ZDA se je povečalo na 6,1 odstotka, kar je najvišja raven v zadnjih dveh letih. Po statistiki ministrstva za delo je bilo v februarju 4,9 milijona nezaposlenih delavcev in uslužbencev. Povečala se je sicer tudi zaposlenost, vendar je to povečanje zaostajalo za prilivom delovne sile. Nepričakovani porast nezaposlenosti bo verjetno vplival na to, da bo kongres pohitel z razpravo o vladnih predlogih za stabilizacijo gospodarstva.

Hsinhua poroča, da je vojaška misija Koreje protestirala zaradi vpada nekega ameriškega vojaškega letala v zračni prostor Koreje. Ta vpad so ocenili v protestu za resno kršitev vojaškega sporazuma o Koreji. Korejska vojaška misija izjavlja, da so ameriška letala doslej 687-krat kršila zračni prostor Koreje.

Plaz je ubil deset ljudi. Zaradi nedavne ga močnega deževja se je v Španiji blizu Barcelone utrgal zemeljski plaz. Zasul je barake, v katerih se je ubilo 10 ljudi, tri osebe pa so bile hudo poškodovane.

Formoško obrambno ministrstvo je večeraj sporočilo, da je kitajsko obalno topništvo izstrelilo 15 granat na položaje Čang-kaškovih vojakov na sosednem otoku Macau v formoškem prelivu.

V London bo odpotoval posebni poslanec predsednika Kennedyja Livingston Merchant, ki je pravkar končal svoje razgovore v Bonnu. Merchant je doslej obiskal Pariz, Rim in Bruselj.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 25. 3.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Za našo vas. 10 minut za športnike. — 18.00 Dober večer našim malim poslušavcem. — TOREK, 26. 3.: 14.15 Poročila, objave. — Bili smo navzoči... — SREDA, 27. 3.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 28. 3.: 14.15 Poročila, objave. — S knjižne police... — PETEK, 29. 3.: 14.15 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. — Poje pevski zbor Jakob Petelin-Gallus iz Celovca. — Hišna imena v okolju nekdanje humperske graščine na Koroškem. — SOBOTA, 30. 3.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 31. 3.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Preizkusil zdravilo in umrl

Skrivnostna smrt londonskega zdravnika

Dr. Samuel Leff, zdravnik iz Willesdena pri Londonu, se je odločil, da bo začel zdraviti duševne bolnike z nekim nedavno odkritim zdravilom, imenovanim LSD-25 — toda kot vreden zdravnik je hotel to zdravilo najprej dalj časa preizkusiti na samem sebi, če morda nima kakšnih škodljivih posledic.

Poskusi 53-letnega dr. Leffa pa so se končali z zdravnikovo tragično smrtjo. Pet dni potem, ko je vzel zadnjo dozo LSD-25, je dr. Leff padel v globoko nezavest, iz katere se ni več zbudil.

V bolnišnici Saint Pancras v Londonu, kjer je dr. Leff pred kratkim umrl, so pričeli z natančnimi posmrtnimi preiskavami, da bi ugotovili, kaj je pravzaprav povzročilo njegovo smrt. Ali je bilo vzrok omenjeno zdravilo ali kakšna usodna pomota? Preiskave so ugotovile, da so se prvi znaki bolezni pojavili takoj, ko je dr. Leff začel jemati zdravilo LSD-25, ki ima med drugim to lastnost, da pomaga človeku obuditi pozabljene spomine iz otroških let.

Potem ko je dr. Leff že nekaj dni jemal omenjeno zdravilo oziroma mamilo, se je odločil, da bo napravil nov poskus: da si bo namreč vbrizgal injekcijo zdravila z nasprotnim učinkom, kot ga ima LSD-25. Zdravnik, ki vodi preiskavo, je mnenja, da se je dr. Leff pri tem zmotil in si namesto tega zdravila vbrizgal injekcijo insulina; slednje bi bilo mogoče, ker je njegova žena diabetična in si mora dnevno dajati injekcije insulina. Ko so našli dr. Leffa v nezavesti, je bila v njegovih rokah brizgavka, ki jo sicer uporablja njegova žena. Nadaljnje preiskave bodo morda razvozlate skrivnostno smrt londonskega psihiatra.

MALI OGLAS

PRODAJAMO

ženske nogavice, perlon, brez šiva, S 6.50
jopice iz dralonu S 139.—
ženske prešite jopice S 125.—
pri SATTLER-ju, Celovec - Klagenfurt, Heuplatz

Hatzenbichler-kombinatorje, sejalne stroje, orala, brane, trosilce gnoj, gnojnice sode in črpalke, elektromotorje dobite vedno najcenejše v vaši domači strokovni trgovini

JOHAN LOMŠEK

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Zaloga strojev, mopredov, koles, radio-aparatur

Najnovejše kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje, gospodinjske potreščine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

STROKOVNA TRGOVINA

ZA DEŽNA OBLAČILA
Ballon — Popeline, loden-plašči za moške, dame in otroke v največji izbiri! Gumijasta oblačila. Vsakovrstna popravila izvršimo takoj

VAL. TARMANN

KLAGENFURT, Völkermarkter Straße 16

ZA TISKOVNI SKLAD

so darovali:

(Nadaljevanje s 4. strani)

dev Janecz, Dob; Obiltschnig Marija, Podgorje; Tischler Ana, Tinje; Gamonig Doroteja, St. Jakob; Kuster Franc, Banja ves; Avgustin Ludovik, Banja ves; Wrančur-nik Manta, Na Bregu p. Zvalbeku; Klampferer A., Goriče pri Maloščah; Župančič Maks, Potok pri Labutu; Zankl Marija, Šmohor; družina Sturm, Lipa; Tazoll Jožef, Miklavčevo; Perne Alojz, St. Vild ob Glini; Fritz Matej, Brdo pri Baškem jezeru; Vilfan Janecz, Zwickenberg; Zepich Matavž, Skocijan; Truppe, Radnja ves; Karl Marija, Belovče; Smole Peter, Malošče; Schellander A., Beljak; Krautzer Ana, Neuzing (Vorarlberg); Stingler Marija, Greifenburg; Böhm Marija, Velika ves pri St. Jakobu; Korenjak Janecz, Trebljenje pri Šmarjeti; Pinbitz Marija, Rakole pri Tinjah; Bošnjanič Oswald, Beljak; Resman Katarina, Ledince; Arčnik Friderik, Wind-sor, (Canada); Krušic Franc, Bilčovs; Ražun Pavel, St. Vild v Podljuni; Wedenig Jožef, Apače; Schellander A., Trabenče; Miki Tomaž, Malošče; Puschnig Marija, Tinje, 16.—

Po 10.— Šil. so darovali: č. g. Wutte Simon, Železna Kipla; č. g. dr. Zeichen Franc, St. Rupert; Podraž Franc, Spital/Drau; inž. Vrečar Stane, Linz/Donau; Klemenž Valentin, Diča ves pri Brnci; Kuttin Oskar, Reifensdorf b. Knittelfeld; Sapac Ernest, Asten, (O. Ö.); Magedin Ana, Borovlje; Lesjak Ludovik, Breg pri Rožoku; dru-

žina Nuck, Graniče; Krčmar Ferdinand, St. Martin na Dholici; Kofler Filip, Žužalj-če; Kropfič Val., Bilčovs; Stingler Angela, Bilčovs; Schellander Avgustina, Kotmara ves; Doujak Sebastijana, Aigen b. Sallzburg; Rasser Janecz, Dešice/St. Ilj; Laussegger Pavel, Slov. Plajberk; Laussegger Valentin, Slov. Plajberk; Petrovnik Marija, Vogrče; Tomasch Franc, Kršnja ves; Adlassnig Ivanka, Novo selo pri Kotmari vesi; Kernjak Valentin, St. Ilj; Hofer Anastazija, Prosoviče/Marija na Zilji; Triesnig Simon, Loče ob Baškem jezeru.

Po 5.— Šil.: Tičar Marija, Bistrica na Zilji; Pernat Janecz, Dunaj XV., Ruttar Ana, Ribnica; Tanzer Lucija, Proboj.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek, 22. marec, ob 19.30: Bunbury (krstna predstava). — Sobota, 23. marec, ob 19.30: Der Revisor (zadnjičkrat). — Nedelja, 24. marec, ob 15.00: Die Walküre. — Sreda, 27. marec, ob 19.30: Die Walküre. — Četrtek, 28. marec, ob 19.30: Die Blume von Hawaii (zadnjičkrat). — Petek, 29. marec, ob 19.30: Tosca, v okviru kulturne izmenjave Koroška — Friaul. — Sobota, 30. marec, ob 19.30: Die Walküre (zadnjičkrat). — Nedelja, 31. marec, ob 15.00: Tosca.

Za vse predstave prosta prodaja vstopnic.

KOMORNE IGRE:

Sobota, 30. marec, in nedelja, 31. marec, vedno ob 19.30: Bunbury.
Prosta prodaja vstopnic.

KÄRNTENS MODERNSTE MOBELFABRIK bringt für Gastbetriebe und Privatvermieter

DIE FREMDENZIMMER-SONDERAKTION 1963

- Qualitätsmöbel aus eigener Erzeugung
- Freie Zustellung selbstverständlich
- 1500 Fremdenzimmer lieferbar
- Von der Fabrik direkt zum Käufer
- Mengeneabatte

Die F.R.C.-Möbelhäuser in Klagenfurt, Burggasse 14, Villach, Bahnhofstraße 12, und Kärntens größte ständige Möbelschau in Klagenfurt, Sandwirtsäle, Kolpinggasse 2 (neben Hotel Sandwirt), zeigen qualitativ hervorragende Fremdenzimmer (Edelholz furniert) zu einmalig günstigen Preisen. MATRATZEN • EINSÄTZE • TISCHE • SESSEL • BETTBÄNKE • COUCHES • FAUTEUILS • JOKA-ERZEUGNISSE • AUSTRO-SESSEL